JOHAN BOJER

BRUTUS

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN • 1904 • KRISTIANIA

BRUTUS

JOHAN BOJER

BRUTUS

DRAMA I FEM AKTER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN — KRISTIANIA
1904

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

PERSONERNE

LUCIUS BRUTUS COLLATINUS	konsuler i Rom
VITELLIUS AQUILIUS	senatorer
VIRGILIA, Bruti hustru	
TITUS VALERIUS	hans sønner
PUBLIUS, en fornem romer, krigstribun	
FABIUS SERVIUS CAMILLUS ANTONIUS VARIUS MUTIUS SCÉVOLA	romerske patriciere
VINDICIUS CORNELIA	slaver hos Aquilius

En gammel mand, rebslageren, slaven Marius, kongens sendebud, terner, senatorer, borgere, liktorer, soldater og folkemængde.

FØRSTE AKT.

Forum. Til venstre og mod baggrunden ses Marstemplet. Over det rager Capitol. I forgrunden og til højre en tribune med sæder.

En flok borgere kommer ind.

FØRSTE BORGER. Men her er jo ingen konsul.

ANDEN BORGER. Vi kommer for tidligt. De holder endnu paa med ofringen.

TREDJE BORGER. Du skal se, at ogsaa konsulerne har narret os. De kommer ikke hid og øver ret i mod os. Men de kan passe sig.

FØRSTE BORGER. Hvis de narrer os, saa skal vi skydse konsulerne samme vei som kongen.

ANDEN BORGER. Se der staar kongens tribune endnu. Det var paa det sæde, han sad og skjænded lovene i Rom. Skal vi rive det ned?

TREDJE BORGER. Det var der han sad og spytted paa os. Ned med det!

FLERE (stormer frem mod tribunen.) Ned med det! Ned med det! Riv det ned!

FJERDE BORGER (springer foran de andre op paa tribunen.) Stop, stop! Hør et ord!

FØRSTE BORGER. Hvad! Gaa din vei. Var du ikke selv med at rive slottet ned. Af veien!

FJERDE BORGER. Ti stille og hør! Det er her paa dette sæde, at konsulerne skal sidde. Konsul Brutus skal sidde der, naar han dømmer skurkene i Rom.

TREDJE BORGER. Er det sikkert? Vil Brutus komme hid og indfri hvad han har lovet os?

FØRSTE BORGER. Vil han bli bedre end kongen? Det er det, vi spør om.

ANDEN BORGER. For hvis han lurer sig fra det, saa skal det gaa ham som kongen!

FJERDE BORGER. Hvem vover at si noget ondt om Brutus? Var det ikke ham, som reiste oprøret imod bøddelen og frelste Rom?

ANDEN BORGER. Det var det. Men vil han bli bedre selv? Hvad vil han gjøre? Det er det vi spør om.

FJERDE BORGER. I dag vil han skjænke folket de gamle rettigheder, saa vi faar afgjøre vore sager selv. Hver en fattig vil faa samme ret som en rig.

FLERE. Er det sandt? Er det sandt?

FJERDE BORGER. I skulde takke Brutus, heller end at skumle!

MÆNGDEN. Det vil vi. Leve Lucius Brutus!

(En anden flok borgere kommer, slæbende paa en statue af kongen.)

FØRSTE BORGER. Ei, ei — se der! Heida, gode venner, er der endnu flere statuer! Hvor fandt I denne?

ANDEN BORGER. Hvorfor har I ikke knust den?

FEMTE BORGER (haler billedstøtten frem). Vi kom over den i dronningens have. Se her! Au, den har faaet en næsestyver.

FØRSTE BORGER (sparker til den). Der har du! Gaa væk der, jeg vil spænde hodet i stykker paa ham!

ANDEN BORGER. Nei, lad være. Skal vi se, om han kan staa paa sine ben? (vil reise statuen op.)

TREDJE BORGER. Nei, lad os heller knuse den der som alle de andre. Afveien!

FJERDE BORGER. Gaa væk! Op med kongen. Vi vil tale med ham!

(Statuen reises op.)

FEMTE BORGER. Romere — her ser I eders konge!

(Mængden viger uvilkaarlig tilbage og blir taus.)

FØRSTE BORGER (i ærefrygt). Det er virkelig kongen.

ANDEN BORGER. Det ligner ham ganske godt.

TREDJE BORGER. Den stod i dronningens have. Alle, som gik forbi, maatte stanse op og knæle for den.

FJERDE BORGER. Jeg synes I røber lyst til at knæle for den nu ogsaa! Er denne sten nok til at faa slaveblodet til at vaagne! Se til, at I kommer hid og spytter paa ham!

FØRSTE BORGER. Gjør det selv, Marius.

ANDEN BORGER. Ja, du er skrædder og vant til at spytte paa traaden.

FJERDE BORGER. Nu tar I snart flugten! Uslinger! Stympere!

FEMTE BORGER. Hvis Brutus havde været lige saa feig som I, da sad endnu tempelskjænderen som konge i Rom.

FØRSTE BORGER. Der kommer en senator.

ANDEN BORGER. Han har set os. Han kommer hid!

TREDJE BORGER. Det er den ædle Aquilius.

FJERDE BORGER. Blir I nu ogsaa ræd for en senator! Frygter I, han kommer med et ris! Kom hid og spyt paa kongen, saa senatoren ser det!

AQUILIUS (i senatortoga). Hvad gjør I her, I pak! Se til, at I kommer af veien, før konsulerne kommer.

FJERDE BORGER. Hvem er du, som kommer her og fornærmer frie Romere?

AQUILIUS. Se paa mig, din hvalp. Jeg er senatoren Aquilius.

FJERDE BORGER. Og jeg, herre, er skrædder i Rom.

AQUILIUS. Saa pak dig hjem til din saks og dit strygejern og tag de andre rotter med dig!

FJERDE BORGER. Det samme siger jeg til dig! Pak dig hjem, før konsulerne kommer!

AQUILIUS. Hvad?

FJERDE BORGER. Og tag alle pantelaanere og pengesække og blodigler med, stæng dem ind i et hus og stik ild paa det. For nu skal her bli andre tider i Rom.

AQUILIUS. Hvad! Han bruger mund! Han mukker! Han . . . nej nu har jeg aldrig . . .! Af vejen! Paa knæ med dig! Paa knæ alle hører I.

(Nogle knæler, men staar op igjen.)

FJERDE BORGER. Ha, han tror, at vi fremdeles er slaver! Gaa din vei! Hvor har du været, siden du ikke ved, at folket nu er herrer i Rom? Paa knæ med dig! Du tror, de rige fremdeles kan piske os med deres pantebreve og sælge vore børn som slaver! Nei vent du! I skal alle bli hængt i eders egne pengeskab!

FEMTE BORGER. Paa knæ med dig! Igle!

Vi vil ei taale eders hovmod mer! Paa knæ med dig, din vinsæk!

AQUILIUS (griber efter sværdet). Jeg tror, de spytter mig i ansigtet. I truer! I vil agere herrer! Hvem er det I trækker om med? Er det kongen?

FJERDE BORGER. Det var kongen, herre. Vi har trukket ham gennem alle de møddinger, som findes i Rom, og han har fundet sig taaleligt i det.

AQUILIUS. Lad statuen bli her i fred, og pak jer, eller jeg hugger hodet af jer!

FEMTE BORGER. Skal vi taale, at han hundser os?

FJERDE BORGER (til Aquilius). Nu faar du tie, eller vi sætter dig paa hodet og trækker dig samme vei som kongen.

AQUILIUS (slaar om). Og hvis nu kongen kom med en hær og tog sin magt igjen? Da vilde I faa strække ben paa korset.

FEMTE BORGER. Bed ham at komme, herre. Brutus vil vist hilse ham velkommen.

AQUILIUS. Hør, I røvere, jeg skal fortælle jer en nyhed. Kongen . . .

FØRSTE BORGER (nærmer sig truende). Sig blodhunden!

(De andre fatter mod og omringer Aquilius.)

FLERE. Sig blodhunden!

AQUILIUS (viger baglængs). Vel, blodhunden! Han har meget guld.

FJERDE BORGER. Det er godt for ham det. For herefter har han ikke os at plyndre.

AQUILIUS. Kongen vil . . .

ANDEN BORGER (truende). Sig tempelskjænderen!

FLERE. Sig tempelskjænderen!

AQUILIUS (viger). Vel, tempelskjænderen. Han tænker paa at skjænke alt sit guld til folket i Rom.

FØRSTE BORGER. Ha, det vil du indbilde os.

(Man haanler.)

AQUILIUS. Og kongen vil . . .

TREDJE BORGER. Han siger endnu kongen. Sig bøddelen, hugormen, svinet!

FLERE (rasende). Sig bøddelen!

AQUILIUS (viger). Vel, bøddelen. Han angrer, at han ei var mere mild mod smaafolk. Næste gang vil han bli folkets ven.

FJERDE BORGER. Var det næste gang du sa?

FØRSTE BORGER. Næste gang! Sig det til konsul Brutus!

FEMTE BORGER. Han staar her og vil friste os med guld. Han er en forræder!

FLERE. Forræder!

TREDJE BORGER. Dette skal konsul Brutus faa vide. Lad os gaa imod ham og si ham det.

FLERE. Lad os gaa ham imøde! Brutus — det er Roms Konge!

ANDRE. Leve konsul Brutus, som frelste Rom.

(De vælter statuen over ende, gir den nogle spark og slæber den med efter benene. Alle ud til venstre).

VITELLIUS (i senatortoga, gammel, men rank. Han ler støiende, idet han træder frem fra høire).

AQUILIUS (samler sig). Ei, min ædle Vitellius. Du forlod ogsaa ofringen før tiden?

VITELLIUS. Straks efter dig. Jeg vilde gjerne tale med dig.

AQUILIUS. Men hvorfor ler du?

VITELLIUS. Jeg stod her og saa paa, at den ellers saa fornemme Aquilius prøvde at vinde gunst hos folket.

AQUILIUS. Da tog du feil. Jeg prøvde hun at tale en flok banditter til rette.

VITELLIUS. Saa — at tale til rette. Ja, det er det nye. Før straffede man optøier af pøbelen, nu skal man stikke sin tunge ned i deres skarn og tale til rette.

AQUILIUS. Hvad værre er, de hunde begynder at spille herrer. Det ender med at en senator maa følge en gadefeier og bære hans lime.

VITELLIUS. Det er friheden, min ven. Spørg Brutus, og han vil svare: Det er friheden.

AQUILIUS. Men var det den slags frihed, vi kjæmped for? I tre dage har Roms pøbel været drukken og fyldt gaderne som en flok vilde dyr.

VITELLIUS. Husk de har skreget: Leve friheden!

AQUILIUS. Ja brølet har de, kom det an paa brølet. Og nu skal det bli de der, som styrer Rom, og vi maa bukke og takke til, at vi faar lov at leve.

VITELLIUS. Er du sikker paa, at vi faar lov at leve?

AQUILIUS. Hvad? Ved du mere end jeg?

VITELLIUS. Før havde vi én tyran, nu faar vi tusen. Men det er vor egen skyld, hvorfor hjalp vi dem. Nu faar vi takken.

AQUILIUS. Og Brutus? Har han ikke magten? Hvad er meningen?

VITELLIUS. Jo, friheden har skaffet Brutus magten, det har du ret i.

AQUILIUS. Det siges, at alle gjældsbreve, som er over et aar gamle, de skal brændes. Vi, som har sparet sammen og ei drukket op det hele, vi skal ruineres. Kan Brutus ville dette?

VITELLIUS. Brutus? Han er jo slave af

pøbelen. Hundene skriger næsten sin Mave ud af munden: Leve Brutus, som frelste Rom.

AQUILIUS. Som frelste Rom. Var Brutus da alene derom?

VITELLIUS. Ja, det var han.

AQUILIUS. Hvad? Var ikke du og jeg og mange andre?

VITELLIUS. Nei, det var vi ikke. Brutus og ingen anden frelste Rom.

AQUILIUS. Jaha — det er sandt, du er hans svoger.

VITELLIUS. Min svoger er han. Det viste han, straks han kom til magten, at jeg var hans svoger.

AQUILIUS. Sig, hvorfor blev du afsat som skatmester over Rom?

VITELLIUS. Sig, hvorfor blev du afsat som høvedsmand for rytteriet?

AQUILIUS. Han vrøvled noget om, at den anden havde vist mere dygtighed.

VITELLIUS. Min ven, jeg skal betro dig noget — dog, det er sandt, han er min svoger. Men hvis jeg sa, at han frygter os, og at alle vi, som i modgang var hans venner, vi kan ei være sikre paa vort liv . . . Dog merk dig, jeg sa det ikke.

AQUILIUS. Hør, Vitellius, jeg er aldrig sikker

paa dig. Hvorfor siger du dette her? Vel ei for at lokke mig i en fælde?

VITELLIUS. Hør, Aquilius, indrømmer du ei, at da vi styrted kong Tarquinius, da styrted vi dig og mig og alle hædersmænd i Rom?

AQUILIUS. Hvorfor siger du det?

VITELLIUS. Kongen havde sine feil. Men blir Brutus og pøbelvældet bedre? Kongen holdt landstrygerne til hoveriarbeidet, men er det bedre at de gaar frie om paa røveri i Rom?

AQUILIUS. Hvad mener du med dette?

VITELLIUS. Før gav vi altid Kongen skylden for al elendighed i Rom. Inat laa jeg og tænkte meget paa denne arme konge.

AQUILIUS. Aa, Vitellius, man kan ei stole paa dig. Farvel. Du gaar en andens ærind.

VITELLIUS. Gid jeg havde tiltro til en ærlig mand i Rom. Men jeg tror heller ikke dig. Farvel.

AQUILIUS. End et ord. Det undred mig, at denne bande skreg, at Brutus var Roms sande konge?

VITELLIUS. Hvad? Hørte du det?

AQUILIUS. Ved mit sværd, det var deres ord.

VITELLIUS. Ja, onde tunger paastaar . . . dog nei, jeg er hans svoger. Farvel.

AQUILIUS. Vitellius, kan man stole paa dig?

VITELLIUS (vender). Kun et lidet ord, Aquilius. Man paastaar — jeg ved det ei — men man paastaar, at kongen i al hemmelighed har sendebud i Rom.

AQUILIUS. Hvad? Er det muligt?

VITELLIUS. Du ved intet derom?

AQUILIUS. Intet. Er de nylig kommet?

VITELLIUS (om lidt). Den sa du ganske bra. Skjønt — nogen mester er du endnu ikke.

AQUILIUS. Hvad mener du?

VITELLIUS (betragter ham). Sig det engang til, at du ei kjender til den sag med kongens sendebud.

AQUILIUS (om lidt). Sig, om Brutus ved det?

VITELLIUS. Hvor mange dage har du huset dem?

AQUILIUS. Sig mig, hvem som har røbet . . . ved Brutus dette?

VITELLIUS. Min ven, jeg alene ved det. Hvordan — det blir min egen sag. — Men, hvad vil du gjøre? Og hvad er deres ærind?

AQUILIUS. Jeg ved det ikke.

VITELLIUS. Du ved det ikke?

AQUILIUS. Kanske deres mening er at samle kongens eiendomme i Rom?

VITELLIUS. Den gjorde du bedre. Rigtig upaaklageligt. Sig det med det samme ansigt til Brutus. Bed om lov for kongens sendebud til at opholde sig i Rom for at samle hans eiendom. Det er en god idé, og man kunde faa brug for guld.

AQUILIUS. Du spøger. De vilde bli halshugget i samme time.

VITELLIUS. Ja, hvis man gør det klodset. Men husk, idag skal folket selv afgøre den slags sager. At foreslaa tingen ganske aabenlyst vækker mindre mistro.

AQUILIUS. Men konsulerne? Brutus!

VITELLIUS. De har selv git magten til folket. Og jeg skal tale nogle ord til folket.

AQUILIUS. Og du tror folket, som hader kongen mer end pesten . . .

VITELLIUS. Min kjære ven — folket kan man faa til at stemme for sin egen dødsdom, bare man forstaar at tale folkeligt. Som sagt, jeg skal tale til folket.

AQUILIUS. Og hvis du nu ikke gjorde det? Hvis jeg blev alene? Man tog mig for en forræder og hængte mig paa korset.

VITELLIUS. Der — tag denne ring som pant. Men der kommer den gale Fabius. Altsaa, vi stoler paa hinanden! (til Fabius) Naa, din skøier. Har du gjort flere streger siden sidst?

FABIUS (kommer). Nej, ikke fler.

AQUILIUS. Hvem har du ærtet livet af idag?

VITELLIUS. Ak, var du gaat, da han forstyrrede ofringen i templet. Just som Brutus la dyret over ilden, skreg den skøier der: Brutus, dit hus brænder!

AQUILIUS. Fabius, Fabius, du blir hængt! — Og hvad sa Brutus?

FABIUS. Brutus, han fortsatte roligt ofringen og sa: Lad huset brænde. Aa, om man vælted *Monte Cavo* ned paa næsen af ham, han saa ei op engang. Han er Brutus er han.

VITELLIUS. Det kunde hænde, Fabius, at vi engang fik brug for andet end skjælmstykker af dig. Dog nei, du er for ung.

FABIUS (ivrig). Stol paa mig! Hvad er det?

VITELLIUS. Nei, du kan ei tie — du faar vente til du faar mere skjæg. Men der kommer Roms store Mand — eller er det ikke ham?

AQUILIUS. Jo, det er Publius Valerius. Han har været sengeliggende, fordi han ei blev konsul.

VITELLIUS. Det var noget for os . . . Vent, jeg vil føle ham paa tænderne.

PUBLIUS (kommer). Vær hilset, ædle herrer!

(Man hilser ham ærbødigt).

VITELLIUS. Naar man taler om solen . . . kort, vi stod netop og talte om dig, Publius.

PUBLIUS. Da er I vist de eneste. Thi hele Rom taler ellers kun om Lucius Brutus.

VITELLIUS. Det er skade, at Publius ei er blandt dem, man taler om. Aquilius og jeg har netop talt om det.

PUBLIUS. Kjære Venner, alle kan ei styre Rom, og det er bedre at være den første, som lyder, end den anden, som byder?

VITELLIUS. Hvorfor den anden?

PUBLIUS. Hvad? Skulde nogen være foran Brutus? Er vi ei enige om, at han er fader for den seir, vi vandt?

VITELLIUS. Det er vi selvsagt, og vi stod netop her og roste Brutus. Det er en klog herre, og han har vist ret, naar han mistænker dig.

PUBLIUS. Mistænker Brutus mig?

VITELLIVS. Ja, og han forbød romerne at stemme paa dig.

PUBLIUS. Gjorde han det?

VITELLIUS. Det er vist rigtig af ham, naar han er ræd din dygtighed. Men hvorfor vilde han ha det æsel Collatinus som medkonsul? Er ogsaa Collatinus fader for vor seir?

FABIUS. Han er ei fader til sine egne børn.

PUBLIUS. Hvad siger du, Fabius?

AQUILIUS. Ja, venner, ved I, hvorfor Collatinus blev konsul. Jo, fordi . . . (brister i latter) nei, det er for morsomt.

FABIUS. Fordi Collatinus var hanrei.

PUBLIUS (ler med) I lyver, I lyver!

AQUILIUS. Ved Jupiter! Brutus sa til folket: Stem ei paa Publius, som bor i et palads, nei Collatinus, hvis hustru kongen voldtog, han maa hade kongemagten mer end nogen, derfor, romere, stem paa Collatinus.

VITELLIUS. Hvis man altsaa er hanrei . . .

AQUILIUS. Saa er det en dyd, som Brutus lønner med en konsultoga. O, venner, nu forstaar vi, hvorfor han vrager os . . .

PUBLIUS. Det er meget morsomt, men kjære venner, jeg synes I er bitre. Brutus — naaja, han kan være haard som jern og frygtelig som en orkan, men han er trofast. Den store mand kjendes paa den bagvaskelse, der svirrer om ham, men I og jeg, lad os ei være spurvene, der følger ørnen med taabelige skrig. Lad os nu glæde os over seiren og hædre Brutus!

VITELLIUS. De ord er som talt ud af mit hjerte, Publius. (Fabius vender sig bort og ler). Brutus har store planer og hør den ene: For at lære romerne den dyd at foragte rigdom, vil han, vi skal rive vore slotte ned og drives tomhændet bort fra alt, vi eier. Det kan bli haardt, men jeg ber dig, Publius, gaa i spidsen, du er den rigeste!

AQUILIUS. Hvad? Er det muligt? Ja, du, Vitellius, som er hans svoger, du maa jo vide det.

PUBLIUS. Ja, venner, jeg er ingen slave af det, jeg eier. Kan det tjene statens velfærd — godt! Saa tag det hele!

AQUILIUS. Hvad? Er det din mening?

VITELLIUS. Og pøbelen brænder af trang til at hevne sig paa alle, som eier noget. Der tales om store planer for inat — at mængden vil storme vore huse, at vi kan se vore kvinder skjændet og vore børn lemlæstet, men jeg siger: Om det gaar paa livet løs, saa bør vi ofre os for statens velfærd.

AQUILIUS. Hvad? Kan Brutus ville dette — ja du maa jo vide det, som er hans svoger. Men skal da dette være takken, fordi vi . . . dog nei, jeg tier.

PUBLIUS. Jeg ved ei, om I driver løier med mig. Men ærlig talt, vil Brutus gi pøbelen frie tøiler mod os?

VITELLIUS. Om Brutus vil . . . Det er jo Leve Brutus, pøbelen skriger, mens den plyndrer. Leve Brutus, kong Brutus!

PUBLIUS. Hvad? Kong Brutus!

AQUILIUS. Netop. Jeg hørte det med egne øren.

VITELLIUS. Det kan jo gjælde statens velfærd, og derfor er det vist rigtig, at vi faar kong Brutus.

AQUILIUS. Aa, Publius, sig om dette . . .! Dog, Brutus har vist ret: Man kan ei stole paa dig.

PUBLIUS. Mine herrer, jeg vil ei stille mig for eders domstol. Farvel. Jeg tror jer ikke.

VITELLIUS. Nei hør, Publius, vil du ha bevis! Se det purpurteppe der paa dommersædet. Brutus er blet fornem. Det er kongens teppe. Leve kong Brutus!

AQUILIUS. Hvad siger du, Publius? Tviler du endnu! Er du blind? Skal Rom forbandes af en ny tyran?

PUBLIUS. Hør, tal nu ærligt! Har Brutus forlangt det teppe der, og er det kongens?

VITELLIUS. Om Brutus . . .! Ha ved du ei, at pøbelen fik lov at plyndre slottet, kun kongens dragter frelste han for sig. Men det kan jo være for statens velfærd. Idag det teppe, imorgen purpurkaaben!

PUBLIUS. Ja, det ligner Brutus at ville smykke sig med kongens fjær! Jeg vædder, at saasnart han ser det, sparker han det bort!

VITELLIUS. Jeg vædder imod. To heste, om du vil!

PUBLIUS. Gjerne fire! Det være væddemaal! Konsulerne maa snart være her, saa vi faar syn for sagen.

AQUILIUS. Og hvis du taber, Publius? Hvad vil du gjøre? Kan vi stole paa dig? Du er den eneste, som kunde frelse Rom.

PUBLIUS. Lad os se, hvad væddemaalet siger. Farvel saa længe!

(Gaar).

AQUILIUS. Han trode ei et ord af, hvad vi sa.

VITELLIUS. Der var dog noget i hans øine. Men selv om vi ei tror den første gang, saa gaar det lettere den næste. Publius er for stolt til at røbe sin sygdom over, at han ei blev konsul, men netop derfor glemmer han det aldrig. Vent nu! Vi har slaat gnisterne, flammen kommer siden!

FABIUS. Der kommer Bruti sønner!

VITELLIUS. Ah, Titus og Valerius! — Ved I, at Brutus behandler dem som slaver, fordi jeg er deres morbror. Gaa afsides, jeg vil tale med dem. I skulde bare vide . . .

AQUILIUS. Hvad? Har du planer med hans sønner?

VITELLIUS. Siden — gaa nu!

(Aquilius og Fabius gaar afsides)

VITELLIUS (til Titus og Valerius). Kom hid, kjære venner!

TITUS og VALERIUS (nærmer sig og hilser). Min ædle morbror!

VITELLIUS. Jeg synes I lister jeg omkring som rædde katte. Er det mig I frygter?

TITUS. Nei, morbror, vi søger dig, og vi maa skynde os!

VITELLIUS. Tak, venner, fordi I søger mig.

Men hvorfor var I ei ved ofringen i templet? Jeg vædder, I havde husarrest idag igjen.

VALERIUS. Ja, morbror, vi skulde sidde hjemme.

VITELLIUS. Hvorfor? Har du, Titus, ei kunnet remse op din Pythagoras?

TITUS. Jeg faldt af hesten under øvelsen igaar.

VITELLIUS. Ei, ei! Jeg husker eders far som ung. Han faldt tidt af hesten.

TITUS (til Valerius). Hører du det?

VALERIUS. Og jeg, morbror, kom i skade for at gi en slave en ørefig.

VITELLIUS. Det var en stor forbrydelse. Er han gal? Har han glemt, at i eders alder var han en tyran mod slaver og mer end engang slog han dem i svime.

VALERIUS (til Titus). Hører du det?

TITUS. Morbror, vi søger dig for at be dig udvirke hos far, at vi faar fri imorgen. Hele Roms ungdom drager til fest i Tusculum.

VALERIUS. Gjør det, morbror. Men vi maa skynde os hjem, før konsulerne kommer.

VITELLIUS. Nei, venner, jeg vil ei længer staa paa eders side. Gaa hjem til eders fængsel, I fortjener det!

TITUS. Hvorfor siger du det?

VALERIUS. Hvorfor, morbror? Vi har ei gjort noget imod din vilje.

VITELLIUS. Eders far har nok ret i sin strenghed mod jer. Thi folk siger, at I hver kvæld lægges i svøb som pattebørn, og at I endnu bruger amme! Er det sandt, da vil jeg ei tale med jer.

TITUS og VALERIUS (ophidset). Hvem siger det?

VITELLIUS. Hvem? Hele Rom. Hvorfor behandler han jer som smaapiger! I burde gaa i kvindeklær. Gaa hjem med jer! Gaa til eders amme! Eders far har ret!

TITUS (rasende). Morbror, hvem siger dette om os!

VALERIUS (ligesaa). Det er løgn, det er løgn! Det ved du, morbror.

VITELLIUS. Jeg holder mig til eders far.

VALERIUS. Far gjør os uret.

VITELLIUS. Det tror jeg ikke. I burde ei gaa paa gaden uden barnepige! Men var I mine sønner, da ved jeg, hvad jeg gjorde.

TITUS. Sig os, hvad du gjorde da!

VITELLIUS. Ved I, hvad kongen sa om jer?

TITUS. Tyranen?

VALERIUS. Som far jaged?

VITELLIUS. Han havde sine gode sider. Engang saa han jer paa gaden, og straks lod han bærestolen stanse og sa: Hvem er disse to unge mænd, de ligner jo unge løver?

VALERIUS. Var det os han mente?

TITUS. Sa han virkelig det?

VALERIUS. Der hører du, morbror!

VITELLIUS. Men da eders far hørte det — dog nei, I kan ei tie.

TITUS. Morbror, du ved godt, vi kan tie.

VALERIUS. Sig, hvad far syntes om det!

VITELLIUS. Da han fik vide kongens ord, da var det, han besluttet at jage kongen.

VALERIUS (til Titus). Hører du . . .?

TITUS. Kan det være sandt?

VITELLIUS. Det kan hænde, eders far har ret, I blir vist aldrig voksne. I finder jer i alt.

TITUS. Nei, morbror, vi vil ikke finde os i alt.

VITELLIUS. Jeg er vis paa, I ei kan holde paa en hemmelighed. Hvis jeg betrode jer . . . dog nei, eders far har ret!

VALERIUS. Vor far har ei ret. Han miskender os, og det er hans skyld, at Rom spotter os.

TITUS. Sig os, morbror, hvad dét er!

VITELLIUS. Ikke nu. Men hvis jeg efter nærmere omtanke faar tillid til jer, da vil jeg gjøre noget for jer, som I ei drømmer om. I skulde snart kunne drage til fester uden at spørge om lov.

TITUS. Morbror, gjør det!

VALERIUS. Sig, hvad du kunde gjøre for os, morbror!

VITELLIUS. Somme gange tror jeg, I kunde bli store mænd. Men antagelig har eders far ret. I bør lege med smaapiger. Gaa hjem til eders mælkeflasker. Og spør nogen jer, hvad eders morbror sa, da skrig det ud paa alle gader.

TITUS. Hvorfor?

VALERIUS. Hvorfor skulde vi det?

VITELLIUS. Fordi I kan ei andet, børn. Eders far har ret. Gaa hjem til eders vugge.

TITUS. Jeg skal vise dig, du tar feil.

VALERIUS. Jeg ogsaa! Vi vil ei taale alting!

TITUS. Valerius lad os skynde os. Farvel!

(De gaar.)

(Aquilius nærmer sig.)

AQUILIUS. Naa, du gjorde dine unge venner rød i hodet.

VITELLIUS. Hvad? Blev de rød i hodet?

AQUILIUS. De saa rasende ud.

VITELLIUS. Det raseri kan vi faa brug for. Vent nu, det kan være godt at ha løbegrave under magtens fæstning.

AQUILIUS. Hvad? Mener du virkelig, at hans sønner . . .?

VITELLIUS. Hans sønner, hans sønner! De er mine søstersønner. Sig mig ærlig, ligner de Brutus?

AQUILIUS. De ligner sin moders slægt. De ligner dig!

VITELLIUS. Tak for de ord, din skøjer! Men ærlig talt — guderne har luner! Jeg, som saa gjerne vilde ha en søn . . . jeg! Men Brutus, altid, altid faar han sine ønsker opfyldt! Men vent nu!

AQUILIUS. Sig mig, hvad du pønser paa!

VITELLIUS. Nu? — Tak! Nei vent. Men nu den skjelm Fabius — har han ei været hofmand? Længes han ei efter kongens gryde?

AQUILIUS. Tviler du paa det?

VITELLIUS. Hvis man siger til de unge: Jeg stoler ei paa dig, du er for ung — se da kan man drive dem gjennem ild og vand.

(Leveraab høres af mængden.)

PUBLIUS (kommer). Konsulerne er her, Mængden er vild af begeistring.

AQUILIUS. I ædle herrer, jeg er spændt paa udfaldet af eders væddemaal.

MÆNGDEN (nærmere). Leve konsul Brutus.

VITELLIUS. Jeg vil gaa afsides. Brutus blir mistænksom, hvis han ser vi taler sammen.

(gaar.)

AQUILIUS (til Publius). Jeg haaber, Collatinus vil tale til folket. Eller — tale — graate mener jeg. Hans sprog er taarer, og naar han graater, da graater hver en kjærring. Rom! siger han og hælder hodet hid. Vore fædre! siger han og hælder hodet did. Frihed! siger han og øinene flyder over. Jeg vædder, han begynder saadan: Borgere, landsmænd, venner af Rom! Pas paa — der er de!

(En afdeling liktorer marcherer ind paa pladsen- De er bevæbnet med økser. Den ene bærer et knippe over sit hode, derpaa følger de to konsuler, fulgt af andre liktorer. Folkemængden strømmer frem paa begge sider og fylder pladsen. Liktorerne danner to rader frem mod tribunen, og mellem disse gaar konsulerne frem imod dommersædet.)

MÆNGDEN. Leve konsul Brutus!

EN GAMMEL MAND (trænger sig frem, idet konsulerne skal bestige tribunen). Jeg vil se konsul Brutus!

BRUTUS (stanser og ser paa ham).

DEN GAMLE MAND (knæler). Guderne velsigne dig! Tak fordi du jaged bøddelen og frelste Rom!

VITELLIUS (sagte). Hør der!

BRUTUS. Staa op! Fra nu af knæler ingen romer for andre end guder! Hvad heder du?

DEN GAMLE MAND. Ædle herre, jeg heder Carolius og er skomager. Leve friheden!

BRUTUS. Men du stinker jo af vin! Tror du frihed er at drikke og at krybe paa knæ?

(Konsulerne gaar videre op paa tribunen.)

VITELLIUS (til Aquilius). Han er fiffig!

AQUILIUS. Se, hvor han stirrer paa purpurdækket. Han sætter sig snart!

BRUTUS (stanser ved sædet). Hvor er det tæppe fra? Hvem har lagt det der?

EN SLAVE (træder frem og knæler).

BRUTUS (utaalmodig). Staa op! Er det dig?

SLAVEN (staar op). Herre, jeg fandt det i kongens slot, og jeg tænkte Brutus fortjente at sidde paa det!

BRUTUS. Tag det bort!

(Slaven gjør saa.)

VITELLIUS (sagte). Ah!

PUBLIUS. Fire heste, Vitellius!

VITELLIUS. Han er fiffig. Han frygter vi holder øie med ham. Ved alle guder, den mand har noget, han vil skjule!

(Konsulerne tar plads paa dommersædet. Nogle ældre senatorer paa en bænk bag dem.)

BRUTUS. Konsul Collatinus, vil du aabne forhandlingerne her?

COLLATINUS. Nei skaan mig, ædle Brutus! Folket vil høre dig tale.

FLERE (i mængden). Vi vil høre Lucius Brutus!

BRUTUS. Som sagt, vi er jo to ved roret. Afløs mig nu, jeg ber dig.

COLLATINUS (rejser sig). Nuvel, vi bøjer os alle for, hvad konsul Brutus vil. Saa hør da, landsmænd, borgere, venner af Rom!

AQUILIUS (sagte til Publius). Hør! Sa jeg det ikke.

COLLATINUS. Lytter til et glædens budskab: Der er kommen en gudinde til Rom. Spørger I, hvad hun vil, da er svaret: Hun vil gaa til den fattige og sige: Bliv rig! Til den syge: Bliv sund! Til den undertrykte: Tag lænkerne af! Til fangerne, som vansmægter i fængslerne: Luk døren op og gaa ud!

Men spørger I, hvad hun heder, jeg svarer: Hendes navn er Frihed! Spørger I, for hvem, da er svaret: Ei blot for de rige, men ogsaa for de fattige, for hoveriarbeideren, for betleren, for alle! (Jubel i mængden.)

Og spørger I, romere, hvorfor hun kom, jeg svarer: Tænk paa svøben, paa eders saar, paa smerterne, paa eders jammer, eders fortvilelse!

FLERE. Ja, ja — det er sandt!

AQUILIUS (sagte). Nu graater han snart! Se paa ham!

COLLATINUS. Men gudinden kom svævende

paa en gylden sky, og hun strakte haanden ud og sa: Rom, tag hænderne fra dit ansigt, thi din skjændsel er vasket af. Og til eder: Romere, gaa ei saa ængstelig paa gaden, thi nu træder I atter paa egen jord! Og til den krummede ryg: Ret dig ud og vær stolt! Og til den gjældbundne: Ræk trøstig haanden til en rig, han vil modta dig som sin broder! (Jubel. Brutus kremter.) Og til mødrene i Rom: Fød trøstig sønner — jeg vil die dem af mit eget bryst! Og til vore love, som bøddelen trampede i smudset: Reiser eder i eders gamle herlighed! Og til den hungrige: Her er korn og vin!

(Jubel.)

FLERE. Er det sandt? Skal vi faa det?

BRUTUS (sagte). Collatinus!

VITELLIUS. Se paa Brutus!

COLLATINUS (fortsætter). Men spørger I, romere, hvorlænge gudinden blir iblandt os, da svarer jeg: Saa længe I er værdige dertil! Derfor: Ær hende, tilbed hende, slaa leir om hende, smyk hende med eders dyder, klæd hende med eders kjærlighed, byg hende et tempel af eders tapperhed, tak hende ved at være stolte mænd. Da, romere, vil gudinden altid bli i Rom, og ikke blot tyranniet, men al sorg og nød vil flygte ved synet af vore mure.

AQUILIUS. Brutus faar ondt!

COLLATINUS. Og nu, romere, udleverer vi

denne kostelige gave til eders omsorg. Fra nu af er I magten i Rom, og vi konsuler er eders ydmyge tjenere og er kommen hid for at høre eders ønsker.

(sætter sig.)

VITELLIUS. Brutus ydmyg! Den er god!

BRUTUS (til Collatinus). Du lover for meget.

COLLATINUS. O, det er en skjøn dag!

VITELLIUS (sagte). Nu, Aquilius — spild ei tiden.

COLLATINUS. Aquilius — jeg ser, du vil tale!

AQUILIUS (træder frem). Mine ædle herrer konsuler, jeg hilser eder som Roms sande fædre!

FØRSTE BORGER. Hørte du det?

ANDEN BORGER. Det er Brutus han er ræd.

AQUILIUS. Tillad mig først et spørsmaal: Er friheden kommen alene til Rom, eller er den i følge med mildhed og høisind?

VITELLIUS (nikker for sig selv). Meget godt! Fortræffeligt!

COLLATINUS. Friheden er alle dyders moder. Tal videre, Aquilius!

AQUILIUS. Hvis saa er, romere, da vis idag ved mildhed og høisind, at det er sandhed!

BRUTUS. Til sagen! Hvad gjælder det?

AQUILIUS. Ja, romere, bli nu ei forskrækket ved det første ord. Jeg har ei noget med den hele sag, er kun et simpelt talerør imod min vilje.

BRUTUS. Sagen!

AQUILIUS. Godt, i tillid til eders løfter om mildhed og høisind fremfører jeg en bøn fra den forviste konge!

(Bevægelse.)

FLERE. Tyrannen!

ANDRE. Blodhunden!

FØRSTE BORGER. Er det kongens guld, du vil friste med, Aquilius?

COLLATINUS. Stille! — Sig trøstig frem, Aquilius.

AQUILIUS. Kongen ber om sikkert leide for to af sine mænd til Rom.

BRUTUS. Hvad vil de her?

AQUILIUS. Kongen hilser Rom og siger, at han frivillig afstaar fra land og rige. Kun ber han om, at disse hans sendebud maa faa fremføre for folket nogle ord til forsvar og farvel.

VITELLIUS (sagte). Nei, Aquilius, den var for dumdristig!

(Pause.)

COLLATINUS. Hvad siger konsul Brutus?

BRUTUS. Jeg taler sidst — sig du din mening.

COLLATINUS. Min mening er . . . ja min mening er . . .

VITELLIUS. Han faar det altid i halsen.

COLLATINUS. Min mening er, at kongens bøn er rimelig. Lad vort had, vor afsky for ham ei gjøre os uretfærdige. Lad hans mænd tale hans sag for folket, thi fra nu af vil selv forræderiet tale for døve øren i Rom.

BRUTUS (bekjæmper sin vrede). Publius — sig din mening!

PUBLIUS (træder frem). Ædle herrer konsuler, senatorer og borgere. Vær paa vagt! Thi hvad frihed er det ved vi. Og hvad troskab er det ved vi. Men hvad folket er, det ved vi endnu ikke.

COLLATINUS. Hvad mener du med dette, Publius.

PUBLIUS. Jeg mener, at børn blir ei voksne paa en dag, og slaven ei en ædelbaaren herre, straks lænken løses. Hvad er folket? Ja, var det I og jeg og alle, som er her — men folket! Det frygter krigen mer end tyranniet og elsker løfter og guld og fagre ord mer end friheden! Derfor, frist ei folket! Sig nei! Kongen behøver intet forsvar.

FØRSTE BORGER. Jeg synes, han haaner folket.

ANDEN BORGER. Det gjaldt ingen, som er

her. Og han har ret. Min nabo er ei at stole paa.

BRUTUS. Tak, Publius! Jeg siger: Nægt tyrannen forsvar! Nægt hans sendebud at træde paa vor jord! Romere — er I enige med mig — da sig ja!

MÆNGDEN. Ja.

ANDRE. Leve Brutus.

COLLATINUS. Folket har dømt, og du — Aquilius — bring kongen bud derom.

VITELLIUS (sagte). Det var det, jeg sa. Vær nu forsigtig!

AQUILIUS. Tak, romere! Den dom er god og vis. Men nu kommer den sag, da I faar brug for høisind.

BRUTUS. Er det atter kongen?

AQUILIUS. Det er kongens sidste bøn. Sin skjæbne har han fortjent, men er det høisind af os at la ham dø af sult? Han ber om leide for to af sine mænd til at samle hans eiendomme her i Rom! Romere — dømmer i denne sag og vær høimodige!

COLLATINUS. Hvad siger Brutus?

BRUTUS. Tal.

COLLATINUS. Min mening er . . .

VITELLIUS. Ha, nu gjælder det. Hans mening er?

COLLATINUS. Min mening er, at kongen har ret til sine skatte her i Rom.

VITELLIUS (sagte). Se paa Brutus!

AQUILIUS (sagte til Vitellius). Hold nu dit løfte!

COLLATINUS. Rom har ei jaget kongen for at vinde hans guld, men for at vinde friheden. Derfor, lad kongen hente, hvad uden skade kan gives ham!

BRUTUS (bider tænderne sammen). Nei.

FLERE. Tys! Stille! Brutus taler!

BRUTUS. Publius, hvad siger du?

PUBLIUS (træder frem). Romere, vær paa vagt! Lad ei mildhed skade vor klogskab. Giv ei guld til ham, som vil kjøbe vaaben mod Rom. Vær paa vagt!

COLLATINUS. Vitellius, jeg ber dig tale!

VITELLIUS (træder frem). Mine ædle herrer konsuler, jeg hilser eder med tak, fordi I frelste Rom.

BRUTUS. Til Sagen!

VITELLIUS. Tilgiv, at jeg er gammel kriger, og at min tunge ei er øvet i smiger. Tillad mig dog at si en simpel sandhed. Jeg taler til de kloge og ved de kloge vil være enig med mig. Dumheden maa gjerne si mig imod.

FØRSTE BORGER. Jeg er enig med Vitellius.

ANDEN BORGER. Jeg ogsaa.

VITELLIUS. Hvis jeg har læst mine filosofer rigtig, da bør seierherren vise sin ret til seiren ved at være dydig. Romere, I har beseiret kongen. Vis nu dyden! Vær mild mod den overvundne. Man siger folket er raat, folket er ondt og ligner dyr. Jeg siger: Folket bagtales. Folket er dydigt, og romeren har høisind og klogskab. Vis, om jeg nu tar feil. Vær mild mod den, I har overvundet!

(Bifald).

BRUTUS (farer op). Mild! Dydig! Høisind! Hvad er meningen? Skal friheden kysse tyranniet og sige: Vær min broder! Skal mildhed aabne døren for forræderiet, da siger jeg: Vær haard! Hvis det er høisind at gi Roms fiende vaaben i haand, da siger jeg: Vær grusom! Hvis det er dyd at udsætte folket for en smitsom sygdom — da siger jeg: Maa Guderne holde dyden langt fra Rom!

VITELLIUS. Dette er haan mod folket. Romere, mærk eder det!

AQUILIUS. Romere — vil I ha krig paany.

FLERE. Nei, nei!

BRUTUS. Hvad? Du nævner krig?

AQUILIUS. Kongen siger i sit bud til mig, at faar han ei opfyldt denne simple fordring, da

søger han hjælp hos toscanerkongen og gaar med en hær mod Rom. Borgere — vil I ha krig?

FLERE. Nei, nei!

BRUTUS. Jo. Heller krig! Hvem eier skattene i Rom? Er det Roms fiender? Heller krig end ydmygelse!

COLLATINUS. Hvis alle nu har talt i denne sag, da ber jeg folket dømme. Min mening er som før: Vær mild! Udsæt ei Rom for fare for et stykke guld. Vi er træt af krigen. Den, som er enig med mig deri, han sige ja.

MÆNGDEN. Ja.

BRUTUS (reiser sig). Og de som siger nei?

(Pause.)

VITELLIUS. Brutus, du er den eneste, som vil beholde kongens guld!

BRUTUS (uden at svare ham). Nuvel! Slip forræderi ud iblandt folket. Vær gjæstfri mod tyranniet! Men gid I ei maa faa angre, hvad I har gjort idag.

FØRSTE BORGER. Brutus gaar!

ANDEN BORGER. Han er fortørnet!

(Brutus gaar ned af tribunen. Nogle liktorer vil følge ham, men han vinker dem af.)

COLLATINUS. Det gjør mig ondt, at vor beslutning har saaret Brutus!

VITELLIUS. Han taaler ingen andens mening! Er det frihed?

COLLATINUS. Men nu farvel for denne gang. Uden Brutus vil vi ei behandle nogen sag. Men lad os som vanlig følge ham til hans hus.

(gaar. Liktorerne og mængden følger. Vitellius og Aquilius blir alene.)

VITELLIUS. Tak!

AQUILIUS. Nei. Lad mig takke dig! Det gik over min forventning.

VITELLIUS. Saa du, hvor den første modvind fik hans øine til at rulle. De folkevenner! Der er kun frihed, naar de selv sidder paa kongens teppe, ellers — tyranni. Skjændsel! Naar Brutus er sulten, siger han: Ve os, der er hungersnød i Rom! Er han søvnløs — folket holder vagt. Naar han nyser — det var Rom, som nøs. O, min ven, det maa ha en ende!

AQUILIUS. Følg mig og spis middag i mit hus?

VITELLIUS. Og kongens sendebud?

AQUILIUS. Du vil træffe dem. Kom nu! De har store nyheder at fortælle.

(De gaar.)

ANDEN AKT.

En sal i Brutus' hus. I baggrunden søiler, hvorigjennem man ser ud i haven.

Titus staar og strammer en buestreng. Valerius kommer fra venstre med en bog i haanden.

VALERIUS (kaster bogen i gulvet). Nej, jeg vil ei mer!

TITUS (tier, fortsætter ivrig med buen).

VALERIUS (om lidt). Hvis der gives onde guder, saa gid de maa ta den forbandede filosofi. Gid man i Hades maa plage Pythagoras til at læse sine egne værker, det er den værste straf, jeg kan ønske ham.

TITUS (kaster et blik paa bogen i gulvet). Det der skulde han ha set.

VALERIUS. Han! Hvem han? Siger ikke morbror Vitellius ogsaa, at det er en straf at læse. Hvorfor skal vi læse mer end de andre unge mænd i Rom? Morbror Vitellius siger, det er unødigt at læse dette.

TITUS. Far er der inde!

VALERIUS (tar hurtig bogen op.)

TITUS (ler stille). Ja, det var vel bedst.

VALERIUS. Hvad ler du af, dit æsel! Har du lettere for at lære end jeg?

TITUS. Morbror Vitellius siger, at hvis vi har tungt for at lære, da slægter vi paa far!

VALERIUS. Hvad? Er ikke far Roms første mand ogsaa i lærdom?

TITUS. Tror du, morbror lyver?

VALERIUS. Hør, Titus — fortæl mig en ting: Hvorfor siger morbror altid: Tand for Tunge! Hvorfor skal altid det, han siger til os, være en hemmelighed?

TITUS. Jo, sagen er — far vil ei, at morbror skal tale med os.

VALERIUS. Hvorfor?

TITUS. Fordi morbror roser os iblandt og har tillid til os.

VALERIUS. Men er det ikke for galt? Hvorfor skal vi altid ha dadel, men aldrig ros?

TITUS. Morbror lod engang falde nogle ord om, at far er ræd, vi kan overgaa ham.

VALERIUS. Det kan ei være sandt. — Men hvad er det, du gjør der?

TITUS (tier, sysler ivrigt med buen.)

VALERIUS. Hvorfor gjør du den buestreng saa stram? Vil du skyde bedre end igaar?

TITUS. Bedre! Jeg skjød jo bedre end nogen anden. Saa du, da jeg traf blinken paa tre hundred alen . . . Alle kaldte det et mesterskud, kun far sa, det kunde været bedre. Men nu skal vi se.

VALERIUS. Hvad skal vi se?

TITUS. Jeg vil bede ham skyde sammen med mig.

VALERIUS. Du vil kappes med ham! Med far! Med Brutus! Du er gal! Lad mig endelig høre, naar du foreslaar ham det!

TITUS. Tys! Jeg sa dig, han er der inde! (tar brorens arm.) Men er du sikker paa at han virkelig er bedre end nogen anden?

VALERIUS. Hvorfor hædres han af hele Rom?

TITUS. Morbror Vitellius fortalte mig igaar noget paa tomandshaand . . .

VALERIUS. Hvad var det?

TITUS. Kan du tie?

VALERIUS. Ja, ja. Hvad var det?

TITUS. Du ved ifjor, da han anførte hæren mod toscanerne, da fældte han med egen haand toscanerkongen, hvorpaa fienden tog flugten.

VALERIUS. Ja, den bedrift misunder mangen romer ham.

TITUS. Men nu er sagen den, at det var ei far, som øved denne daad.

VALERIUS. Hvad siger du?

TITUS. Paa den tid var far paa den anden fløi af hæren og kom tilstede først, da morbror Vitellius stod med fiendens hode i sin haand.

VALERIUS. Det var altsaa morbror!

TITUS. Men far, som hærens øverste, tog hodet fra ham og sa: Det vil jeg vise romerne fra Capitol. — Og nu tør ei morbror si, det var ham, — folk vil tro, han praler, og far vil straffe ham.

VALERIUS (om lidt). Men ... er nu dette sikkert?

TITUS. Tror du, morbror lyver?

VALERIUS. Morbror har altid været god imod os, men ...

TITUS. Den eneste, som stadig opmuntrer os er han. Var vi hans sønner, da blev vi ei behandlet som barn i vuggen!

VALERIUS. Nei, morbror lyver ikke. Men skulde ikke far —? aa, dette var ondt at høre.

TITUS. Ondt er det. Men morbror taler sandt.

VALERIUS. Jeg vil spørge mor!

TITUS. Hvad! Vil du plapre! Det skulde være en hemmelighed. Og husk, at endog morbror tviler paa, om vi kan holde tand for tunge som en voksen mand.

VALERIUS. Saa faar jeg tie. Men at far . . . jeg faar vel tro det, men . . . morbror lyver ikke. Men . . . det er virkelig ondt at tænke paa. Far . . . Brutus . . .! Nei, gid jeg kunde spørge nogen.

TITUS. Ti stille, der kommer han!

(Tre herrer kommer fra høire og efter dem Brutus med en pergamentrulle i haanden.)

BRUTUS. Farvel, mine ædle herrer!

ANTONIUS (vender sig i baggrunden). End engang, stormægtige og ædle konsul Brutus — kan jeg ikke ha et lidet haab?

SERVIUS. Og jeg, herre . . . jeg skulde aldrig glemme . . .

BRUTUS. Som sagt — eders ansøgninger skal bli overveiet sammen med de andres. Jeg kan ei love mere.

CAMILLUS. Min ædle konsul, turde jeg minde om til min fordel, at jeg var den første, som stormede ind i kongens palads.

SERVIUS. Og jeg, herre, var den første, som brød porten op.

ANTONIUS. Og min far, herre, var den første, som . . .

BRUTUS (afbrydende.) Godt, godt — I var den første alle sammen. Jeg takker eder, skjønt den bedste tak maa være eders egen bevidsthed om, at I har seiret. — Men undskyld at min tid er knap. Godmorgen!

(De tre herrer bøier sig dybt og gaar.)

BRUTUS (staar lidt og ser ned, faar saa øie paa sine sønner). Er I her? Titus, holder du skydeøvelse inden fire vægge?

TITUS. Far, jeg sætter kun min bue istand for at gaa til mine øvelser.

(Valerius hoster spydigt.)

BRUTUS. Og du, Valerius — er du færdig med din lekse? Kom hid med bogen og lad mig høre!

VALERIUS. Far, jeg er ikke færdig endnu!

BRUTUS. Hvorfor er I ikke ved eders arbeide paa denne tid?

VALERIUS. Far, jeg kom for at be dig høre paa en klage.

BRUTUS. Min søn, gid du nu selv kunde høre paa dine egne klager. Hvad gjælder det? En ond finger?

VALERIUS. Den slave, far, som jeg igaar kom i skade for . . .

BRUTUS. Hvad han? Har du bedt ham om undskyldning?

VALERIUS. Det har jeg. Men efterpaa viser han mig aabenbar foragt.

BRUTUS. Hvorledes?

VALERIUS. Han gaar ikke af veien for mig i gangene, og han adlyder mine befalinger saa langsomt, at jeg kunde forgaa af utaalmodighed,

og jeg maa taale, at han peger fingre ad mig og ler, saa de andre slaver ser paa.

BRUTUS. Synes du en slaves foragt er saa haard at bære?

VALERIUS. Ja, far, jeg synes, det er haardt.

BRUTUS. End naar du saa bliver foragtet af en fri mand, af hundrede, af hele Rom?

VALERIUS. Far, det haaber jeg aldrig vil ske.

BRUTUS. Da vil jeg haabe det for din skyld. Den, som aldrig har følt sig gjennemisnet af verdens had og foragt, han lærer aldrig at staa paa egne ben. Kan du gjøre godt mod verden paa trods af verden, da har du vundet den største af alle seire, nemlig seiren over dig selv.

VALERIUS. Far — men . . . det forstaar jeg ikke rigtig.

BRUTUS. Du har en ring der paa din haand — er du glad i den?

VALERIUS. Ja, far, denne ring gav du mig hin dag, da jeg overvandt Fabius i fektning.

BRUTUS. Giv den ring til slaven.

VALERIUS. Hvad?

BRUTUS. Titus, hent slaven herind. (Titus gaar.)

VALERIUS. Far, skal slaven belønnes, fordi han foragter Bruti søn?

BRUTUS. Det er ikke for slavens skyld, Valerius, men for din.

VALERIUS. Denne ring — jeg har kun denne, og du gav mig den, fordi jeg var tapper. Far — jeg ber dig, lad mig beholde den, jeg har kun denne.

BRUTUS. Min søn, hvad veier denne ring imod, at du vinder en dyd i din sjæl. Lær dig at være sterkere end dit eget had og din egen kjærlighed, — det er sagen.

(Titus kommer med slaven, der knæler.)

VALERIUS (bedende.) Far.

BRUTUS (til Valerius). Gjør det ikke paa min befaling. Jeg vil ei straffe dig, om du nægter! Men tving dig selv til at ville det, og næste gang vil det gaa lettere. Lad mig se, hvad du gjør!

VALERIUS (om lidt, tar modstræbende ringen af og gaar hen og gir slaven den, der ikke vil tro sine egne øine).

BRUTUS. Valerius — en gave bør ledsages af gode ord.

VALERIUS (til Slaven). Marius — tag denne ring fra mig som gave!

SLAVEN. Herre!

BRUTUS. Godt. (Vinker slaven ud, lægger derpaa sin haand paa Valerius' hode.) Tak min søn! Og gid du maa handle netop saadan, om denne slave blir det hele Rom.

VALERIUS. Ja, far!

BRUTUS. Lover du det?

VALERIUS. Ja, far!

BRUTUS. Godt. — Men gaa nu hver til sit og vær flittige, saa kan I siden faa følge mig paa en ridetur til Ostia idag.

(Sønnerne blir glade og bøier sig for ham. Brutus gaar til venstre.)

TITUS. Valerius — vi faar gjøre, som far siger.

VALERIUS. Titus, det er ei rigtigt af os at tale ondt om far.

TITUS. Jeg har kun nævnt, hvad morbror Vitellius har sagt.

VALERIUS (stryger sig over panden). Var det en anden end morbror, — jeg sa ham i hans ansigt, at han løi.

TITUS. Jeg ved ikke, jeg ved ikke. (Gaar mod baggrunden.)

VIRGILIA (træder ind fra høire. Sønnerue bøier sig. Titus gaar).

VIRGILIA. Valerius, vil du bringe et bud til din morbror Vitellius. Sig ham, jeg kan ei gøre hvad han bad om.

VALERIUS. Min mor — men netop nu befalte far os at gaa til vore øvelser.

VIRGILIA. Er din far der inde? Jeg vil be ham.

VALERIUS. Min mor —.

VIRGILIA (stanser). Nu?

VALERIUS. Far har forbudt enhver at forstyrre ham, naar han er i bibliotheket paa denne tid.

VIRGILIA. Det er sandt, min søn. Naa, min bror faar vente, og du faar gjøre som din far har sagt.

VALERIUS. Der kommer morbror Vitellius.

VITELLIUS (kommer fra baggrunden. Han har lagt sin haand paa Titus' skulder og er i ivrig samtale med ham).

VITELLIUS (til Titus). Nei, siden. Ikke nu. Vent kun, saa skal du se! (til Virgilia.) Min søster, vær hilset!

VIRGILIA. Min bror, vær velkommen.

VITELLIUS. Ja, er det saa? Er jeg velkommen i min søsters hus?

VIRGILIA. Hvorfor ei? Titus og Valerius, husk eders fars befaling! (Titus og Valerius vil gaa.)

VITELLIUS. Nei, først et ord mine unge venner. Valerius — altid med bogen? Han ender med at bli en anden Numa i visdom. Jeg hører, at Valerius idag har været høimodig paa sin fars befaling. I sandhed, det maa ha været tungt.

VIRGILIA. Hvad har han gjort?

VALERIUS. Det var ei paa fars befaling. Jeg gjorde det frivilligt.

VIRGILIA. Men sig dog, hvad det var.

VITELLIUS. Han har git en ulydig slave sin smukke ring som løn for hans ulydighed. Se der, hans haand! Valerius har ei længer noget smykke, men det har slaven.

VIRGILIA. Valerius — gaa nu!

VITELLIUS. Et sidste ord — Roms unge mænd og kvinder drager til Tusculum til fest idag. Titus og Valerius skal vel følge med?

TITUS. Nei, farbror.

VALERIUS. Vi skal være hjemme.

VITELLIUS. Altid hjemme. Altid i strengt arbeide, mens ungdom ellers holder fest og morro. Jeg vil tale med eders far derom, kanske kunde ogsaa I . . .?

TITUS (glad). Morbror . . .

VIRGILIA. Titus og Valerius — det er befaling — gaa nu! (Titus og Valerius bukker og gaar.)

VITELLIUS (om lidt). Begynder ogsaa du at frygte mig, Virgilia?

VIRGILIA. Din omsorg for vore sønner begynder at bli for stor.

VITELLIUS. Og farlig? Hvad? Da skal jeg vel ogsaa afsættes fra mit venskab med mine søstersønner. Det kunde være farligt for Rom?

VIRGILIA. Titus og Valerius har én far. De behøver ikke to.

VITELLIUS. Tak, min ædle søster. De ord var lagt i din mund af en anden, som nærer frygt.

VIRGILIA (smiler). Hvad? Tror du Brutus frygter. Og hvem?

VITELLIUS. Har du talt med ham om den sag, jeg skrev om?

VIRGILIA. Det kan ei nytte. Jeg ved, han vil være ubønhørlig.

VITELLIUS. Ved du, hvorfor den unge Varius skal landsforvises?

VIRGILIA. Han har krænket en Vestalinde — han burde lide døden.

VITELLIUS. Hans brøde er, at han har beilet til min datter, det er sagen. Brutus vil kun ulykke for mig og mine. Og nu vil jeg tale med ham selv.

VIRGILIA. Da faar du komme hid en anden gang.

VITELLIUS. Naar det er for sent. Tak! Jeg talte tidt med kongen, kanske Brutus, den folkeven, er blet end mere fornem.

VIRGILIA. Jeg vil ei længer høre paa, at du fornærmer ham.

VITELLIUS. Virgilia — har du saa sandt nogen magt over ham, da bøi hans stivsind. Magten har gjort ham blind. Grum har han

altid været. Men ikke tænkte vi, at folkets mand blev værre end tyranen.

VIRGILIA. Var det dette, du vilde si ham — Da er det bedst du gaar!

VITELLIUS. Virgilia — du glemmer vist, jeg er din bror.

VIRGILIA. Jeg glemmer ei, at Brutus er min husbond.

(Bøier sig og gaar til høire.)

VITELLIUS. Virgilia — (for sig selv.) Nei hun gaar! Det er kommen vidt. Det blir værre og værre.

(Gaar mod baggrunden, men møder Valerius, der forsigtig kommer listende.)

VALERIUS. Jeg glemte min bog, den er vist her.

VITELLIUS. Ærlig talt var det ei for at se din morbror?

VALERIUS. Ogsaa det.

VITELLIUS. Følg mig et stykke paa vei. Jeg har et ord at si dig.

VALERIUS. Nei, der kan nogen se mig. Men her kommer vist ingen nu. Mor er gaat til sine terner og far arbeider. Farvel, morbror.

VITELLIUS. Kun det ord farvel. Valerius, nu er din morbror forvist fra dette hus, og hvem ved, om mit liv er sikkert. Og alt, fordi jeg er eders ven og tar jer i forsvar.

VALERIUS. Morbror, er det sandt? Skal vi ei mer faa lov at være sammen med dig?

VITELLIUS. Det er sidste gang, du ser mig her. Og kanske du aldrig ser mig mer. Tak, min søn, fordi du altid har været kjærlig mod din morbror!

VALERIUS. Men . . .? Nei, du maa komme igjen, morbror. Hører du det.

VITELLIUS. Din far forfølger mig, fordi jeg er eders ven. Guderne skjærme dig og Titus. I vil faa onde Dage.

VALERIUS. Morbror, morbror!

VITELLIUS. Ser du denne ring — den gav den store kong Tarquinius mig — han, som syntes, du og Titus lignede to unge løver. Den er den smukkeste i Rom. Tag den som minde om din morbror.

VALERIUS. Nei, nei!

VITELLIUS. Du vil ei! Hader du mig som alle andre!

VALERIUS. Morbror — jeg tør ei!

VITELLIUS. Er den ei smuk?

VALERIUS. For smuk for mig. Og far vil — nei jeg tør ei.

VITELLIUS. Godt. Farvel. Du ser mig aldrig mer. Farvel min søn. Det saarer mig, at du ei vil ha en erindring om mig (vil gaa).

VALERIUS. Aa, morbror ... gaa ei saadan! Vær ei vred. Giv mig ringen. Jeg tør. Jeg vil. For din skyld vil jeg ... (faar ringen, sætter den paa sin haand og straaler). Den er vist meget, meget kostbar.

VITELLIUS. Nu staar du ei under slaven her i huset. Det er det, din far vil.

VALERIUS. Jeg vil gjemme den godt. Jeg vil ei bære den straks.

VITELLIUS. Gjem den og tænk paa din morbror! Og havde du lidt mod — dog, det er det du ikke har.

VALERIUS (ivrig). Hvorfor tror du, jeg ei har mod?

VITELLIUS. Titus har mere mod. Gid jeg kunde tale med ham.

VALERIUS. Morbror, sig det til mig. Jeg forsikrer dig, jeg har mere mod end Titus.

VITELLIUS. Hvis jeg sa til Titus — dog, det er bedre, jeg siger det til ham, for han er mere modig.

VALERIUS. Men hvorfor tror du det? Jeg skal vise dig, at du tar feil. Sig det kun.

VITELLIUS. Og Titus han kan tie. Men det kan ei du.

VALERIUS. Hvad? Det tror du!

VITELLIUS. Hvis jeg sa til Titus — kom i al hemmelighed til et møde ikvæld. Dog — jeg vil si det til Titus.

VALERIUS (spændt). Et møde ikvæld? Hvor holdes det?

(Titus kommer listende).

VITELLIUS. Der er Titus. Jeg vil si ham det, for han er mere modig og han kan tie. — Naa, Titus, vil ogsaa du si farvel til din morbror?

TITUS. Jeg trode, jeg havde glemt min bue her.

VALERIUS. Det er kun et paaskud. Du havde buen med dig.

VITELLIUS. Hør her I unge mænd — ved I, at eders far nu agter at udnævne den unge Fabius til krigstribun, han, som du Valerius engang stødte af hesten.

VALERIUS. Men ikke mig?

TITUS. Og ikke mig?

VITELLIUS. I blir altid forbigaat, saa længe eders far har magten. Og nu gaar Fabius og bryster sig og siger, at Titus og Valerius kan faa pudse sværdet for ham.

VALERIUS (knytter hænderne). Siger han det?

TITUS. Ha!

VITELLIUS. Jeg forstaar ei, hvorfor eders far vil gjøre jer til spot for hele Rom. Han maa ha en mening med det.

TITUS. Hvad tror du, han mener med det, morbror?

VITELLIUS. Jeg tror jeg ved det. Jeg vil fortælle jer det siden. Kun saa meget vil jeg si: Tag jer i agt!

VALERIUS. Hvad?

VITELLIUS. Titus, jeg har en vigtig sag at betro dig — og dig alene.

TITUS. En vigtig sag? Hvad er det?

VITELLIUS. For du, Titus, har mere mod. Eller er det ikke saa?

VALERIUS (bedende). Morbror!

TITUS. Valerius — gaa din vei!

VALERIUS. Morbror!

VITELLIUS. Jo, Valerius — du kan ei taale at høre dette. Gaa nu ud et øieblik.

VALERIUS. Morbror, jeg forsikrer dig!

TITUS. Gaa, Valerius! Hører du ikke!

VALERIUS (gaar nølende). Morbror, jeg ber dig! Sæt mig paa prøve!

VITELLIUS. Godt. Vis da dit mod, Valerius. Men hvis du begynder at skjælve da maa du gaa.

VALERIUS. Ja, hvis du ser, jeg skjælver, da kan du kaste mig ud.

TITUS. Hvad er det, morbror?

VITELLIUS. Det kan forresten hænde, at Valerius er den klogeste og vil forstaa det bedre.

TITUS. Aa — han!

VITELLIUS. Og hvis ikke Titus forstaar det, saa faar du forklare ham det, du Valerius.

VALERIUS. Det skal jeg.

TITUS (hidsig). Det behøves ikke.

VITELLIUS. Og kan I tie?

VALERIUS. Ja, jeg.

TITUS. Jeg ogsaa.

VITELLIUS. Saa hør da: Der holdes ikvæld et hemmeligt møde af Roms bedste mænd til drøftelse af en meget vigtig sag. Og folk, som kjender eder to, har bedt mig hilse jer og si, I er velkommen.

TITUS. Jeg?

VALERIUS. Og jeg? Er det sandt?

VITELLIUS. Hvis I har mod dertil. Men du Titus især — kunde du faa din bror med?

VALERIUS (hurtig). Jeg kommer.

TITUS (nølende). Er det sent ikvæld, da har vi ikke lov.

VITELLIUS (ler). Vil I spørge om lov — I voksne mænd? — da har man vurderet jer for høit alligevel.

TITUS. Skulde vi gaa uden lov?

VITELLIUS. Min kjære Titus, jeg tror Valerius er større end du!

VALERIUS (til Titus). Der fik du den!

TITUS. Hvad mener du med det, morbror?

VITELLIUS. Da eders far var ung, da brød han tidt sin fars strenge paabud og fulgte mig paa mangen en natlig udflugt.

TITUS. Er det sandt?

VALERIUS. Gjorde han det?

VITELLIUS. Og jeg tænkte I vidste, at han nu laver de strenge paabud for eder, ikke for at I skal holde dem, men for at det skal hede i Rom: Brutus er saa og saa streng og dydig. Ja du, Valerius, er da klog nok til at forstaa den ting?

TITUS (hurtig). Det har ofte været min mening.

VITELLIUS. Hvis den sag lykkes nu ikvæld, da vil det være forbi med eders tvang, Rom vil ei længer haane og spotte jer og kalde jer pattebarn, og I vil med et slag bli store mænd i Rom.

TITUS. Hvad? — Jeg?

VALERIUS. Og jeg?

VITELLIUS. Kommer du, Titus?

VALERIUS (hurtig). Jeg kommer.

TITUS. Men hvis det blir opdaget?

VITELLIUS. En anden, f. eks. Fabius, vilde udføre det, saa det netop ikke blev opdaget.

VALERIUS. Da kan vel ogsaa vi.

TITUS. Vort kammer ligger høit. Og der er vagt for huset.

VITELLIUS. Kanske der ogsaa er en kat, I frygter for?

TITUS. Hvad?

VITELLIUS. Var det Fabius — da hopped han ned fra ganske andre høider, om det gjaldt at gaa paa eventyr i Rom. Ja du Titus kunde det maaske . . .

VALERIUS. Jeg kan det sikkert!

VITELLIUS. At liste sig forsigtig langs en mur, at forsvinde lydløst og komme hjem paa samme vis, se det er noget Fabius ofte gjør. Det gjorde ogsaa eders far mangen en gang i vor skjønne ungdom. Men I kan vist ikke?

(Brutus træder ubemærket ind fra venstre).

TITUS (bestemt). Hvor holdes mødet?

VITELLIUS. Ja, det siger jeg ei. For hvem ved, om I kan tie. Men ved den store brønd paa torvet vil I møde Varius. Følg ham, hvis I tør. Du, Titus . . .

VALERIUS. Vi kommer, vi kommer.

VITELLIUS. Endnu et ord (faar øie paa Brutus, høit) Jaha, gjør som eders far siger, han har ret!

(Titus og Valerius faar se sin far og vil skynde sig bort).

VITELLIUS. Min ædle svoger, vær hilset.

BRUTUS. Titus og Valerius kom hid.

(De nærmer sig frygtsomt).

BRUTUS (ser paa dem; om lidt). Hvorfor er I her endnu?

(De bøier hodet og tier).

VITELLIUS. Brutus, tillad mig et ord. Jeg ber for disse unge mænd, lad dem faa en fridag, lad dem følge Roms ungdom til fest i Tusculum idag.

BRUTUS (til sine sønner). Hørte I ikke min befaling? Hvordan kan I lære at byde over andre, naar I aldrig lærer at lyde? (om lidt). Gaa nu op paa eders kammer og kom ned i morgen.

(Titus og Valerius bider sig i læben og gaar).

VITELLIUS. Brutus, tillad mig et ord i denne sag.

BRUTUS. Nei, Vitellius, tal heller om dit ærind. Hvad nyt?

VITELLIUS. Mit ærind?

BRUTUS. Ja, har du intet ærind? Jeg skal hen i senatet.

VITELLIUS. Lucius Brutus, det kunde behøves at komme hid for at minde dig om, at jeg engang var din ven.

BRUTUS. Nei, Vitellius — det var du ikke.

VITELLIUS. Godt, godt — saa var jeg ikke din ven. Og jeg hjalp dig heller ikke at kjæmpe for Roms frihed.

BRUTUS. Nei, heller ikke det.

VITELLIUS. Hvad? Heller ikke det. Det blir bedre og bedre. Rom skylder mig altsaa intet, og du heller ikke.

BRUTUS. Vitellius — der har været saa mange her med regning, fordi de kjæmped for Roms frihed. Hvor høit takserer du din hjælp? Kan det udredes i guld? Hvor meget?

VITELLIUS. Nei, Brutus, spar dine vittigheder! Undskyld, at jeg har sat foden i min svogers hus. Farvel. En anden Gang vil jeg spørge dig, hvorfor du forfølger mig.

BRUTUS. Pindsvinet maa reise børster, før slangen faar bide.

VITELLIUS. Er jeg slangen?

BRUTUS. Hvad dit embede angaar, da ved du selv bedst, at du var uduelig.

VITELLIUS. Var det din mening, før du kom til magten?

BRUTUS. Det er vist.

VITELLIUS. Og dog brugte du mig til at vinde magten for dig?

BRUTUS. Ellers havde du ladet tyranen bruge dig.

VITELLIUS. Og naar spillet var vundet, saa rev du masken af og gav mig sparket. Det var meget smukt, min ædle svoger.

BRUTUS. Rom har brug for en dygtig skatmester, men ei for svogerskab.

VITELLIUS. Havde vi vidst dette paa forhaand, Lucius Brutus — dog derom siden.

BRUTUS. Jeg vidste heller ikke paa forhaand, at de, som kaldte sig mine venner, det var en flok spurve.

VITELLIUS. En flok — hvad kaldte du det, ædle svoger?

BRUTUS. Spurve. — I har kjæmpet for Roms frihed som spurve slaas for et frugttræ. Naar seiren var vundet — vips, hver paa sin gren og til at made sig.

VITELLIUS. Du satte dig selv i toppen.

BRUTUS. Folket satte mig der. Næste gang bliver det kanske dig.

VITELLIUS. Frygter du, at jeg i saa fald vil øve gjengjæld?

BRUTUS. Gjør det, Vitellius, saasandt du synes det er ret. Selv om du kalder mig svoger, ven, bror — gjør det dog! Thi du vil finde, at rettens værste fiende — det er venskab.

VITELLIUS. Jeg takker for denne gode lærdom og lover dig at tænke grundigt paa den. Farvel, jeg blir overflødig, ser jeg, for der kommer en, som smigrer dig.

(Publius Valerius kommer. Vitellius bøier sig dybt for ham, idet han gaar).

PUBLIUS. Vær hilset, min ædle konsul Brutus!

BRUTUS. Aa, Publius, jeg ber dig, kald mig ei konsul her i mit hus, kald mig ven.

PUBLIUS. Det var en uventet ære. Man siger ellers, at Lucius Brutus aldrig har havt tro paa venskab.

BRUTUS. Gid jeg havde en større hæder at vise dig. Men tag en simpel tak, fordi der gives en mand i Rom

PUBLIUS. Er der blot en?

BRUTUS. Kun en. Det frie Rom, Publius, som vi har ment at skabe, det bebos kun af slaver, og det er sørgeligt. — En eneste, det er ei meget. Men saa længe vi har den ene, saa længe har dog Rom en uindtagen fæstning.

PUBLIUS. Af slaver siger du? Det kan ei længer være under kong Tarquinius.

BRUTUS, Er det bedre at være slave under sin egen trang til magt. Aa, Publius, det er en bitter skuffelse. Men tak, fordi du efter seiren beholdt din værdighed og viser, at Rom for dig ei er det samme som magt i Rom.

PUBLIUS. Din tak, Brutus, faar mig til at rødme.

BRUTUS. Ei, ei!

PUBLIUS. Thi ærlig talt, det kosted mig at holde mig tilbage.

BRUTUS. Ellers var du vel ei et menneske af kjød og blod. Men, Publius, der er noget,

jeg misunder dig. Det er ei dine paladser eller dit guld, end ikke din toga, som du bærer saa stolt, selv om den ei har et slæb af mængdens kryberi. Nei, det er noget ganske andet.

PUBLIUS. Jeg er spændt paa at faa vide, hvad en Brutus kan misunde mig.

BRUTUS. Det er ei heller din dyd, men din maade at bære dyden paa. Du bærer den som den kaade hingst sin rytter og kan samtidig gøre ødsle spring og kast blot som en lek med kræfterne. Det er en fryd at se paa.

PUBLIUS. Og Brutus?

BRUTUS. Brutus — tal ei om ham. Han er et stakkars æsel, der slæber sine pligter frem paa en skranglekjærre og stønner under byrden. Og nu skal jeg ogsaa være dydig paa de tusens vegne. Ynk mig, Publius, et æsel har det bedre.

PUBLIUS. Skal jeg staa her og ta Brutus i forsvar imod Brutus?

BRUTUS. Sig mig, hvordan lever muserne i dit hus. Har du noget at læse for mig?

PUBLIUS. Desværre, muserne har sveget mig i det sidste. De har vist faat øie paa en anden.

BRUTUS. Da er det vel, fordi du har sveget dem. Dine slavinder er for skjønne. Publius, jeg kommer en nat op til dig forklædt som

slave, og saa lægger vi os paa hver vor løjbænk og skriver sange til maanen som i gamle dage.

PUBLIUS. Det er længe siden sidst. Det var vist i Athen.

BRUTUS. Ja, Publius, midt i manddommens strid og tummel blir der dog siddende en liden skøier af en gut i en halvmørk krog — og se paa manden med vaade øine. Hvad skal man gjøre? Der er ei plads for ham blandt vore grove pligter.

PUBLIUS. Brutus, tillad mig at komme til mit ærind.

BRUTUS. Jeg takker dig paa forhaand, fordi du ei kommer med en ansøgning.

PUBLIUS. Nei, Brutus, det gjør jeg ikke.

BRUTUS. Og derfor end engang en tak. Jeg er lidt syg af . . . naa derom siden. Men sig mig, Publius, hvorfor seired vi, og hvad var det vi kjæmped for?

PUBLIUS. Jeg tror ei, Brutus behøver at mindes derom.

BRUTUS. Sæt nu, om det var en løgn?

PUBLIUS. Hvad? Kan Roms frihed bli en løgn?

BRUTUS. Men hvad er frihed? Er det en hodepude at sove paa, eller en tønde vin at drikke sig drukken af? Se dig om, Publius — er ei dyden lige husvild i Rom? Hvad nytter

det at forbedre en stat, naar menneskene ei forbedrer sig selv? Tarquinius er borte, men lasterne er igjen. Hvor er seiren? Var det guldland vi vilde erobre kun tomme skyer?

PUBLIUS. Sandt nok. Frihed er kun et vaaben, som maa bruges i dydens tjeneste.

BRUTUS. Og dette vaaben har man lagt i mine hænder. Det er en skat at forvalte, som gjør mig søvnløs.

PUBLIUS. Men hvorfor? Den sag, du elsked mer end nogen romer, har den ei seiret og har du ei magten til at hævde den i Rom?

BRUTUS. Sig mig, Publius, tror du det er muligt at skabe et Rom, hvor hver mand bærer en uplettet toga?

PUBLIUS. Hver mand? Det er en stor idé.

BRUTUS. Er du min ven, Publius, da sig, du tror det; thi ellers — hvad har vi vundet? Hvad ret havde vi til at seire? Aa, Publius, du aner ei, hvor jeg kan føle mig svimmel.

PUBLIUS (ler). Da maa det være første gang, at Brutus er svimmel. Det ligner ei den mand af jern, som vi ellers kjender.

BRUTUS. Det er lettere at kjæmpe mod andres uret end selv at øve ret. Skaf mig en ny tyran at styrte, men tag magten til at øve ret fra mine skuldre.

PUBLIUS. Er det ei en lykke at ha magten til at øve ret?

BRUTUS. Det er en stor ulykke.

PUBLIUS. Brutus, jeg vil ei høre det af din uven.

BRUTUS. Hvis man med ret mener mer end ord og tomme taarer, da siger jeg dig, Publius, der er ingen saa ulykkelig som den, der gjør det rette.

PUBLIUS. Det maa være en nys opdagen sandhed. Siger ei filosoferne, at retten er den stige, der fører til guders bolig.

BRUTUS. De lyver, de lyver!

PUBLIUS. Saa sig mig hvorfor.

BRUTUS. At øve ret — det er stadig at gaa paa nattevagt imod sig selv. Venner blir ens fiender, og det forunderlige er, at de gode magter i ens eget indre kan bli de værste fiender.

PUBLIUS. De gode magter? Kan de bli rettens fiender?

BRUTUS. Ja, min ven. Hvor mangen en raadden sag vil ei snige sig ind i vor sympati under venskabs eller kjærlighedens maske. Hvor mangen en skjøn tanke maa ei plukkes for alle sine gyldne fjær for at komme ind til den nøgne sandhed! Lykke! Jeg siger dig, det er en stadig rettergang imod en selv. I dag maatte jeg afskedige en krigstribun, endda han var min bitre fiende.

PUBLIUS. Enda han var din fiende? Var det ei værre, om han var din ven?

BRUTUS. Nei, tværtimod. Skal man straffe en fiende, da mistænker man sit eget had og nøler. Hadet maa først fjernes fra ens dømmekraft, før man er tryg paa, at man dømmer rigtig. O, Publius, aldrig havde jeg trodd, det var saa svært. Retten er grusom. Tidt føles det som magter, der bunder dybest i ens sjæl, maa rykkes op, fordi de fordunkler ens klare syn og faar ens vilje til at vakle. Publius, jeg siger dig, og merk dig mine ord: Det er lettere at holde diciplin i en hær end at tugte legionerne i sit eget indre.

PUBLIUS. Det er første gang, jeg hører retten saa aabent bagtalt af en, der elsker den. Og jeg spør dig halvt for spøg, Lucius Brutus, men jeg ber dig, svar mig ærlig, — hvorfor hævder du saa haardhændt denne ret, siden den gjør dig selv ulykkelig? Hvorfor vogter du paa den som en skinsyg elsker og ofrer den hver tanke i din sjæl? Hvorfor?

BRUTUS. Ja, hvorfor? Jeg ved ei rigtig, men jeg tænker tidt derpaa. Hvorfor seiler vi ei i en skjøn baad henad livet, med fløiter og vin ombord og ekeløv i haaret? Hvorfor?

PUBLIUS. Jeg spør dig, Brutus.

BRUTUS. Nei svar mig du! Hvorfor har guderne gjort sandheden til en smerte? Hvorfor brænder denne trang til ret som en vældig

flamme i vor sjæl? Hvorfor fylder den os som en heftig feber, saa vort øie ruller ved den mindste mislyd, og haanden stadig famler efter sværdet til en evig kamp. Hvem bor i dette usynlige tempel, vi er sat til at vogte for, og hvorfor befaler vi os selv at staa paa denne vagt, nat og dag, altid trofast speidende, om nogen vil bryde over muren, altid, altid — sig, hvad tror du?

PUBLIUS. Der er noget, som er over alle navn.

BRUTUS. Det er der. Og selv om der var et navn, vi var ei værdige at ta det i vor mund.

PUBLIUS. Der er den skjønne Virgilia. Min ædle frue, vær hilset.

VIRGILIA (træder ind). Publius, vær velkommen, og dobbelt velkommen, fordi dit besøg ei har rynket panden paa min husbond.

PUBLIUS. Min frue — jeg haaber, det er en lykke at være den første kvinde i Rom.

VIRGILIA. Spørg Brutus selv! Han har ei nogen hustru mer.

PUBLIUS. Hvad?

BRUTUS. Hør ei paa hende.

VIRGILIA. Før var han borte kun paa krigertog, nu er han borte, selv naar han er hjemme. Konsulen i Rom er flyttet hid, og Brutus er forsvundet.

PUBLIUS. Hvordan?

BRUTUS. Aa, Publius, hun klager altid, naar jeg ei er tre gange daglig i barnestuen.

VIRGILIA. Ei, Brutus, husker du, der gives en barnestue i Rom! — Nylig laa vor yngste datter syg af feber, og da hun bad mig at hente hendes kjære far, svarte den ellers saa ømme Brutus: „Nei, jeg har en vigtig sag at tænke paa." — En vigtig sag! Gid pesten tog alle vigtige sager, saa Brutus atter kom hjem til sig og sine.

BRUTUS. Aa, Publius, du ved ei, hvor slem hun er. Men om dit ærind kan vi tale sammen paa veien til senatet.

VIRGILIA. Sig heller mig dit ærind, Publius. Jeg vil ei svare, at jeg har en vigtig sag at tænke over.

PUBLIUS. Det angaar eder begge. I kvæld har jeg tænkt at aabne mine haver for folket og beværte alle efter fattig leilighed. Jeg haaber, Brutus og Virgilia vil glæde alle ved at komme og være hædersgjæster.

VIRGILIA. Spørg Brutus — jeg er sikker paa, han svarer: Ikvæld har jeg en vigtig sag at tænke over.

PUBLIUS. Det haaber jeg ikke for denne ene gang, min kjære Brutus.

VIRGILIA. Se bare, han nøler. Jeg svarer for ham, han siger nei. Thi han reder sit leie

af dokumenter nu for tiden og taler i søvne om udnævnelser i hæren. Ved bordet spiser han med den ene haand og holder en ansøgning med den anden, og naar jeg taler til ham om husets sager, svarer han: Virgilia, du kan ei bli krigstribun.

PUBLIUS. Er det sandt?

BRUTUS. Der er ei et sandt ord i hendes mund. Hvad festen angaar, da siger jeg tak, og saasandt jeg kan, saa vil jeg komme. Farvel, Virgilia, Publius og jeg gaar i senatet.

EN SLAVE (fra baggrunden, melder). Den ædle konsul Collatinus!

VIRGILIA. Hvad? Kommer han hid?

BRUTUS. Det undrer mig, at han kommer til mit hus.

COLLATINUS (fra beggrunden. Liktorerne, som følger ham, ses at stanse ved trappen op fra haven). Vær hilset! (De andre hilser ham taus). Hvis jeg ei forstyrrer, vilde jeg gjerne tale i enrum med konsul Brutus.

BRUTUS (til Publius). Vi ses i senatet. Virgilia, farvel saa længe.

(Publius gaar ud i baggrunden, Virgilia til venstre).

COLLATINUS. Jeg kommer, kjære Brutus, for at spørge, om vi ei kan gaa sammen til senatet.

BRUTUS. Jeg havde tænkt at gaa alene.

COLLATINUS. For folkets skyld — at det

ei skal se ud, som en unødig splittelse er opstaat mellem os — ber jeg dig, Brutus — lad os gaa sammen.

BRUTUS. Jeg kan ei indse nogen fordel ved at hykle en enighed, som ei længer er til stede.

COLLATINUS. Lucius Brutus, er da det, som skiller os, saa dyb en kløft, at den ei kan udjevnes?

BRUTUS. Collatinus — hvis dit standpunkt er nøie overveiet, da forsvar det imod mig, og langt heller ser jeg det, end at du bekjæmper mig i dag og glemmer det i morgen.

COLLATINUS. Saa sig mig, Brutus, hvad det er, du dadler hos mig.

BRUTUS. En anden gang.

COLLATINUS. Nej, jeg ber dig. Jo før det siges, jo før vil jeg raade bod derpaa, saasandt jeg kan.

BRUTUS. Nuvel, jeg er meget misfornøjet med din maade at tale til folket paa.

COLLATINUS. Er det det hele?

BRUTUS. Det hele? Det er en skjæbnesvanger sag, min ven. Du smigrer almuen med gyldne ord og udstrør løfter, som du ved, du ei kan holde. Du vænner mængden til kun at brøle over, hvor feilfri den er, men aldrig nævner du et krav, en pligt, et ansvar. Du faar dumheden til at blære sig over sin visdom, falskheden over

sin ærlighed, udueligheden sætter næsen i sky og tror, der intet er at lære. Tro mig, Collatinus, en folketalers tunge kan let udbrede en smitsom sygdom.

COLLATINUS. Brutus, din dadel tar jeg let. Du kræver alting, men opmuntrer aldrig. Jeg mener mængden maa faa tillid til sig selv ved at vises tillid. Og har jeg uddelt ros, tro mig, det har været for at egge deres forsæt, saa de prøver at gjøre sig værdige til mere ros.

BRUTUS. Sig mig, Collatinus, behøver en stolt mand ros af andre?

COLLATINUS. Ganske vist. Men her er tale om folket.

BRUTUS. Og skal vi ei prøve at gjøre hver især af romerne til stolte mænd?

COLLATINUS. Alle og enhver? Det vil ta tid.

BRUTUS. Ja især, hvis vi mader dem med tom begeistring og indbilder dem, at man kan sove og drikke sig frem til hæder.

COLLATINUS. Brutus, sig heller sandheden. Du kan ei glemme, at kongens sendebud fik bli i Rom. Du kan ei glemme, at du dengang tabte.

BRUTUS. Sandt nok, Collatinus, den sag kan fylde mig med en søvnløs uro — det er som man har sluppet løs blandt folket to glubske ulve. Ingen ved, hvor de færdes eller hvad de gjør. Men jeg siger dig, Collatinus, ve dig, om det gaar ilde!

COLLATINUS. Ve mig? Var det ei folkets vilje?

BRUTUS. Vil du skyde andre foran dig?

COLLATINUS. Jeg fremholdt kun min mening.

BRUTUS. Den, som paafører folket sin mening, faar ta ansvaret for, hvad folket gjør.

COLLATINUS. Lucius Brutus, jeg forstaar, at jeg er dig i veien. Men er der ingen anden end Brutus, som har ret til at ha en mening i Rom? Jeg er ei saa vis og klog som dig, men jeg gjør mit bedste, og mer kan man ei forlange.

BRUTUS. Sit bedste! Rom har brug for, at man gjør det rette. Collatinus, betænker du, at vi holder Roms skjæbne mellem vore hænder. At en feil af statens hoved, det blir en feil for hvermand i hans land, det blir mange tusen feil. Og da en saadan feil har en egen evne til at avle et talrigt afkom, saa kan en uagtsomhed af os bli en forbandelse for Rom for tusen aar. Collatinus, tænk dog over dette og vær forsigtig.

COLLATINUS. Brutus, jeg kom ei her for at la mig revse som en skolegut! Jeg har ogsaa anker imod dig. Du tar ei hensyn til min mening i flere vigtige afgjørelser, du skalter og valter paa egen haand som om Brutus alene havde magt i Rom.

BRUTUS. Vil du vide hvorfor?

COLLATINUS. Det vil jeg ja.

BRUTUS. Det hænder tidt, at den sag, jeg sender dig til betænkning, den lugter du til en smule og løber saa ud paa gaden og holder en tale til folket om den. Og naar du saa skal afgi din betænkning, da viser det sig, at den sag, du har vakt folks begeistring over, den har du aldeles ikke sat dig ind i.

COLLATINUS (et skridt frem). Nei naar man er uenig med Brutus, da har man ei sat sig ind i sagen. Men la mig si dig, Brutus, jeg vil ei længer taale slig behandling. Tag dig iagt! Der er grænser for, hvad baade jeg og mange andre vil taale af dig.

BRUTUS. Det glæder mig.

COLLATINUS. Hvad, det glæder dig? Er dit hovmod steget saa høit, at folkets misnøie glæder dig?

BRUTUS. Ja, Collatinus — saasom jeg aldrig beiler til mængdens hyldest, derfor blir aldrig min mening en gjenklang af mængdens brøl. Jeg har styrtet tyraniet, men ei til fordel for dumheden.

COLLATINUS. Tak, Brutus, jeg har længe vidst, at du i dit hjerte foragter folket. Men end engang, tag dig iagt! Folket knurrer alt over, at du ei viste dig ved Saturnfesten og holdt en tale.

BRUTUS. Der er saa alt for mange, som

taler til rolket. Men jeg leder med lys og lygte efter en, som holder tale til sig selv.

COLLATINUS. Hvad skal det si?

BRUTUS. At tanken paa guder og paa folkets bedste er blet et paaskud til at glemme sine egne laster.

COLLATINUS. Skal dette gjælde mig?

BRUTUS. Tag det som du vil.

COLLATINUS. Nei, sig det med rene ord. Hvad mente du?

BRUTUS. Jeg mener, at den som forbedrer sig selv, forbedrer folket. Og jeg spør dig, Collatinus, hvad ret har du og jeg til at forvalte et folks ideal, hvis vi ei staar inde for det i vort eget hus.

COLLATINUS. Du mener altsaa mig.

BRUTUS. Er du ræd for, at jeg mener dig?

COLLATINUS. Brutus, jeg vil vide, hvad du sigter til, naar du taler om mit liv.

BRUTUS. Det ved du godt.

COLLATINUS. Brutus, jeg vil kun si dig, at mine feil som konsul i Rom faar du og andre dømme om. Men mit private liv faar bli min egen sag.

BRUTUS. En mand, som styrer andre, har ei noget privat liv.

COLLATINUS. For sidste gang, saa sig dog, hvad du sigter til!

BRUTUS. Dit liv er et slet eksempel, dine smukke taler kan ei opveie det, og dine taarer kan ei tvætte det af.

COLLATINUS. Har du spioner om mig?

BRUTUS (trækker paa skuldrene). Du taler om at hjælpe de fattige, saa mængden hyler af begeistring. Men selv laaner du penge ud til blodige renter og plyndrer hus og hytte for at inddrive dem. Du taler om frihed, saa stene kunde røres, men hvordan behandler du dine egne slaver? Du taler om dyd? Maa du ikke hver dag bæres bort fra bordet? Collatinus — du har selv udfordret mig, men nu spør jeg: Hvordan kan du gi love for folket, styre folket, forbedre folket — du, som ei gjør en eneste anstrængelse for at forbedre dit eget liv.

COLLATINUS. Hvad onde tunger udspreder om mig, det kan jeg ei svare for. Jeg er ei saa feilfri som Brutus, det er sandt, men jeg er ei heller saa hovmodig af min dyd. Tro mig, mangen en anger kan gjøre mig søvnløs, men den anger har jeg aldrig, at jeg ei gjør mit bedste.

BRUTUS. Din anger er det eneste, som ei angaar Rom.

COLLATINUS. Hvad?

BRUTUS. Thi følgerne af ens handling gaar jo sin gang, selv om man græder blod. At gjøre det rette, det er sagen.

COLLATINUS. Det er haarde ord, Lucius Brutus!

BRUTUS. Livet taler saadan til os alle.

COLLATINUS. Brutus, atter staar vi her og spilder tiden med unødig trætte. Hvorfor gjør vi det?

BRUTUS. Farvel, vi ses i senatet! (vil gaa.)

COLLATINUS. Nei, Brutus, lad os prøve at forstaa hinanden. Tilgiv, om jeg kan være hidsig, og vid, alting skal være glemt. Her er min haand, og tag den som et helligt løfte for fremtiden. Se her er den.

BRUTUS. Din haand vil jeg trykke, naar den er tvættet af mer end løfter! Og indtil da, tillad mig at gaa alene!

(Gaar til høire.)

COLLATINUS. Brutus! (Om lidt, bider tænderne sammen.) Vel!

(Gaar ud i baggrunden. Liktorerne ses at følge ham.)

TREDJE AKT.

En sal i Aquilius' hus. Baggrunden er lukket. Slaven Vindicius er ifærd med at ordne, idet han lyser med en lygte.

Ved venstre væg staar en tilhyllet statue. Midt paa gulvet et bord, hvorpaa er opdækket en del guldbægre. Langs høire væg en løibænk med nedhængende teppe, og foran denne en dør til høire.

Det banker i baggrunden.

VINDICIUS (farer sammen). Hvem er det?

STEMME UDENFOR. Det er mig.

VINDICIUS. Hvad? Cornelia?

STEMMEN UDENFOR. Luk op! Luk op!

VINDICIUS (aabner). Endelig! Du skulde ha prygl. Hvorfor kommer du saa sent? Det kan koste os livet!

(Cornelia ind med en krukke.)

CORNELIA. Huh! For et veir!

VINDICIUS. Ved du ikke, vi havde befaling til at være færdige her og borte fra huset før midnat. Aquilius hugger hodet af en slave for mindre!

CORNELIA. Jeg har gaat vild. Her er et mørke, saa man ei ser sine egne fingre, og huset ligger jo saa bortgjemt mellem træerne. Huh! jeg tror vi faar torden i nat!

VINDICIUS. Rap dig. De kan komme hvert øieblik, og guderne staa os bi, om de finder os her. Hvad har du i krukken? Er det vin til de bægre?

CORNELIA. Jeg trode, det var vin. Men tvi . . .!

VINDICIUS. Det maa vel være vin, siden jeg skulde dække disse bægre op. Giv hid!

CORNELIA (gir ham krukken). Det er det rene blod!

VINDICIUS. Hvad? (sætter krukken paa bordet). Ja ved alle guder. Hvad tror du, det betyder?

CORNELIA. I gamle tider svor man dyre eder ved at drikke blod af et menneske.

VINDICIUS. Hørte du nogen i nærheden?

CORNELIA. Ingen.

VINDICIUS (om lidt). Hvorfor tror du, vi fik saa streng befaling til at være herfra før midnat?

CORNELIA. Og han trued mig med døden, hvis jeg røbed, hvad jeg bragte hid?

VINDICIUS. Jeg tror, Aquilius og nogle af hans venner skal holde et hemmeligt møde her i nat. Guderne ved, hvad de pønser paa. Men

dette blod og disse bægre tyder paa noget sælsomt.

CORNELIA. Er du færdig? Lad os komme bort.

VINDICIUS. Ved du, jeg tror, der i al hemmelighed bor nogen i dette hus.

CORNELIA. Det er ei muligt. Ingen har turdet bo her, siden lynet slog den gamle Aquilius.

VINDICIUS. Jeg sværger paa, der er nogen. Man siger, de døde gaa igjen i gamle huse, men man kan ei høre de dødes fodtrin. Derfor, her er nogen, som holdes skjult.

CORNELIA. Lad os skynde os. Jeg er ræd vi faar onde tider i Rom. Bare vi ikke faar den onde kong Tarquinius paany.

VINDICIUS. Jeg er færdig. Men disse lamper maa tændes.

CORNELIA. Jeg synes høre skridt.

VINDICIUS. Da staa guderne os bi. Gaa ned til haveporten og hold vagt! Jeg er straks færdig?

CORNELIA. Ja, men skynd dig, skynd dig.

VINDICIUS. Men skulde de overraske dig, da red dig selv. Jeg skal nok finde en udvei!

CORNELIA (udenfor). Vær forsigtig, Vindicius.

VINDICIUS (tænder en jernlampe, der hænger ned fra capitælet paa en søile. Pludselig lytter han). Hvad? Det . . . jo, det er skridt. Ved alle guder, jeg er fortabt! (Slukker pludselig sin lygte, laaser døren og ser sig raadvild omkring. Skridt høres udenfor.) Han dræber mig! (Faar pludselig øie paa løibænken og kryber skyndsomt under den.)

(Stemmer udenfor. Døren aabnes med en nøgle udenfra og Aquilius med en tændt fakkel kommer i spidsen for en skare.)

AQUILIUS. Her trænges mere lys! (tænder med fakelen flere jernlamper rundt væggene.)

FABIUS. Her er en underlig lugt.

AQUILIUS. Jeg har befalet en slave at vaske væggene. Men kanske her lugter mug endnu. Huset har ei været brugt i lange tider. Jeg ber de ædle herrer at undskylde og ta til takke.

FABIUS. Ei, her er jo vin! (nærmer sig bordet.)

AQUILIUS. Fabius, hold din næse borte. Vi er ei kommen for at fjase her i nat.

ANTONIUS. Kommer ikke Vitellius?

AQUILIUS. Han skulde ro ned ad floden. Han maa snart være her.

FABIUS. Det var smukke bægre. De ligner dem, jeg drak af hos kong Tarquinius.

ATTICUS. Her kommer fler.

(Det banker.)

AQUILIUS (hen til døren). Hvem er det?

STEMME UDENFOR. Romulus!

AQUILIUS. Vitellius! (aabner). Vær velkommen!

VITELLIUS (træder ind, slaar en mørk kappe til side, saa hans ansigt ses. Mønstrer et øieblik forsamlingen, derpaa:) Det er godt! Vær hilset, venner! (gaar frem og tar Aquilius afsides.) Er alle at stole paa?

AQUILIUS. Næsten alle har været hofmænd.

VITELLIUS. Dyre?

AQUILIUS. De fleste har nøiet sig med løfter.

VITELLIUS. Noget nyt?

AQUILIUS. Det siges, at Brutus er søvnløs. Der er noget, han pønser paa.

VITELLIUS. Er du sikker paa, at han ei allerede har underskrevet vor dødsdom?

AQUILIUS. Da er det bedst, vi kommer ham i forkjøbet.

VITELLIUS. Det faar vi. Men har du været forsigtig? Er der intet kighul ind i vor hemmelighed?

AQUILIUS (høit, til alle). Det er sandt — her har været to slaver og gjort huset i stand, og jeg syntes se nogen liste sig bort, da vi kom.

VITELLIUS. Det kan bli farligt.

AQUILIUS. Servius, tag min hest og vær før slaverne i mit hus. Sæt dem straks i fængsel, saa de ei faar tid til at plapre. Bring nøglen hid!

SERVIUS. Vel! (vil gaa.)

VITELLIUS. Stop! Hvor meget koster de to slaver?

AQUILIUS. Hvorfor spør du?

VITELLIUS. Servius, lad de to gjæs faa miste hodet, saa ved man, de ei kan snadre.

AQUILIUS. Er det nødvendigt? Slaver er dyre nu for tiden.

VITELLIUS. Rom er dyrere. Hvad koster de?

AQUILIUS (til Servius). Godt, gjør som Vitellius siger! Afsted!

SERVIUS. Farvel, saa længe!

(gaar).

VITELLIUS. Hvad? Fabius her? En ven af Brutus, som frelste Rom?

FABIUS. Roms forræder — det er Brutus!

VITELLIUS. Stikker den mening lige ind til skjorten?

FABIUS. Til marg og ben. Prøv mig!

VITELLIUS. Og I andre? Hvorfor er I her?

FLERE. Prøv os, ædle Vitellius!

VITELLIUS. Jeg ser, I er af fornem slægt? Indser I endelig, at det, som blev frihed for pøbelen, det blev slaveri for eder? Under kongen var I hofmænd, men nu vil Brutus sende jer til arbeide i kloakerne. Vil I det?

CAMILLUS. Vi vil nødig være slaver under Brutus. Vi vil ha vor konge igjen.

VITELLIUS. Men har I mod? Eller foretrækker I at være hofmænd hos pøbelen?

FLERE. Prøv os, Vitellius!

VITELLIUS (ser sig om). Jeg savner to unge mænd?

AQUILIUS. Er det Bruti sønner? Du kan ei mene, at de vil komme hid?

VITELLIUS (som til sig selv). Det passed godt, at de fik en ny straf, just som deres oprørstrang var vækket. De arme unge mænd sidder fængslet paa sit kammer, mens hele Rom holder fest, og det kunde nok hidse dem til at bryde ud.

AQUILIUS (tar Vitellius til side). Hør, Vitellius, et ord, hvorfor vil du ha de to kyllinger med? Er det ei en farlig sag? Hvad kan de gavne os?

VITELLIUS. Ja, hvorfor tror du?

AQUILIUS. Jeg har lagt merke til, at du længe har dryppet oprør i deres sind. Har du havt denne plan, endog før du røbed den til mig?

VITELLIUS. Jeg har havt min mening med det.

AQUILIUS. Det er et dristigt spil.

VITELLIUS. Det kan ha sin fordel ogsaa for dig.

AQUILIUS. Hvordan?

VITELLIUS. Man maa altid regne med at tabe. Og da kan det ei skade, at Brutus faar sine egne sønner at dømme, naar han skal dømme os.

AQUILIUS. Det skulde bli morsomt at se.

VITELLIUS. Det morsomste var om vi slap at se det. (Høit.) Fabius, kom hid!

FABIUS (kommer). Ædle herre!

VITELLIUS. Du kan faa brug for din ærtekunst i nat.

FABIUS. Hvordan?

VITELLIUS. Hvis Bruti sønner kommer her — sig da jevnlig til dem: Hvad vil I her, børn? Er I saa sent ude og græder ikke?

FABIUS. Godt, godt, det skal være mig kjært.

VITELLIUS. Men ingen grovhed — merk dig det. Og blir de hidsige — hold dig da i skindet og vær klog.

FABIUS. Jeg skal huske det.

AQUILIUS. Tiden skrider! Antonius, gaa ud til havelaagen og se om vagten sover.

(Antonius gaar. Det banker i væggen til høire.)

VITELLIUS. Hvad? Er her andre? Hvem er det?

AQUILIUS. Det er sandt, vi har fanger her! Det er kongens sendebud. (Aabner døren til høire.) I kan komme ind!

(De to sendebud træder ind.)

VITELLIUS. Hvad nyt? Har I gjort eders sager godt?

FØRSTE SENDEBUD. Kongen hilser alle sine venner i Rom.

VITELLIUS. Er det det hele?

ANDET SENDEBUD. Og han lover, at saasandt det lykkes ham at gjenvinde sin tabte krone skal hans venner bli kongelig belønnet.

VITELLIUS. Er det det hele?

FØRSTE SENDEBUD. Kongen har samlet en liden hær, dog ikke stor nok til at opta aaben kamp med konsulerne.

VITELLIUS. Er den hær paa maanen?

ANDET SENDEBUD. Den er ei langt fra Rom, den kan rykke ind, saa snart hans venner finder tiden inde.

VITELLIUS. Bestaar den hær af femti mand?

FØRSTE SENDEBUD. Den tæller fem tusen fodfolk, foruden rytteri. Roms gamle fiende, toscanerne, har ydet kongen hjælp.

VITELLIUS. Fem tusen toscanere — det kan Brutus jage væk med et kosteskaft. Men nu eders guld? Hvad har I udrettet her i Rom?

ANDET SENDEBUD. Vi har faat afhændet kongens slotte, vinmarker, haver og de kostbar-

heder, som ei var stjaalet. Guldet har vi sendt kongen, som trænger det til hæren.

VITELLIUS. I har sendt kongen for meget guld. Har I intet at overlade os?

FØRSTE SENDEBUD. Vi har overladt meget til Aquilius.

VITELLIUS (ser spørgende paa Aquilius).

AQUILIUS. Jeg har det og skal gjøre regnskab derfor. Og jeg har breve fra kongen.

VITELLIUS. Godt. (til sendebudene.) Hvad eder angaar, da faar I ei være her. Godnat! I skal faa breve til kongen, før dagen gryr. Men jeg siger jer, at det at lytte ved dørene det straffes i Rom med at skjære næsen af.

SENDEBUDENE. I behøver ei at frygte. Godnat!

(gaar til høire.)

VITELLIUS (ler). Vi vil ei forvænne kongen med ydmyghed fra først af. Han skal faa føle, hvad han skylder os.

FLERE. Det er rigtig.

(Antonius kommer.)

AQUILIUS. Var vagten paa sin post?

ANTONIUS. Jeg gav ham en lusing, som vil holde ham vaagen. Men her kommer fler.

AQUILIUS. Fler? Hvem?

VITELLIUS. Endelig! Det maa være Titus og Valerius! De kjære gutter.

ANTONIUS. Jeg saa en fakkel nærme sig ned gjennem skogen.

FABIUS. Der hører jeg dem alt.

VITELLIUS (med et lettet suk). Alle guder! Tak!

(Det banker i baggrunden.)

AQUILIUS. Hvem er det?

STEMMER UDENFOR. Romulus leve!

VITELLIUS (som før). Det var Titus!

(Aquilius lukker op. Titus og Valerius føres ind med bind for øinene af den unge Varius.)

AQUILIUS. Vær velkommen kjære venner. Vi har ventet jer.

TITUS. Er vi fremme nu?

VITELLIUS. Varius, hvorfor har du git dem bind for øinene? Tag det dog af! I er blandt venner.

VALERIUS (i udbrud). Morbror!

(De faar bindet af og ser sig om.)

VITELLIUS. Velkommen, kjære venner. Valerius, min søn! Du har været modig! (Omfavner dem.) Titus, Titus, tak, fordi du kom. Tak begge to. Sig, vil I nu vise, at I kan frelse Rom?

TITUS. Vi vil gjøre, hvad du befaler, morbror!

AQUILIUS. Tiden skrider, Vitellius! Lad os nu begynde!

FABIUS (nærmer sig Titus og Valerius og gnider sig i øinene). Hvad? Titus og Valerius her ved nattetid? Nej, jeg drømmer!

TITUS. Hvorfor er det saa underligt?

FABIUS. Nei, jeg kan ei tro mine egne øine. Det er ei muligt.

VALERIUS. Hvad er ei muligt?

FABIUS. Jeg trode, I laa i vuggen paa denne tid, og at I snart skulde ha bryst hos eders amme.

VALERIUS. Hvad?

TITUS. Fabius, tag dig i agt?

FABIUS. Hvorledes har I sluppet ud? Har I væltet vuggen eller hvordan?

TITUS. Fabius, jeg har et sværd ved siden!

FABIUS. Hvad? Et sværd? Det maa være saks at klippe mors linned med! Men hvad gjør I her, hvor der er voksne mænd? I maa gaa i søvne. Her er ei eders barnekammer.

TITUS (trækker sværdet). Fabius, det gaar for vidt! Forsvar dig, eller guderne staa dig bi!

VALERIUS. Titus, Titus, husk dog paa, at alle Fabier har det i munden, men løber for den første pil.

FABIUS. Ha, hvad siger den mus! Pas dig!

VITELLIUS. Fabius — gaa hen til væggen der og staa.

FABIUS (oprørt). Hvad? De haaner mig, de spurve! Men Titus, hvis du har din saks . . .

VITELLIUS. Aquilius — tag den hvalp i øret og led ham bort.

AQUILIUS (tar Fabius i armen). Kom hid, Fabius!

(Trækker ham afsides og hvisker til ham.)

VITELLIUS. Titus og Valerius, I hører, hvad Rom tænker om jer.

TITUS (ophidset). Men det er løgn! Jeg taaler det ei længer!

VALERIUS. Morbror, lad os faa vise, at de lyver paa os.

VITELLIUS. Vel. Vis det da, at I er kjed af barnekamret og vil være mænd! Fabius er modig, vær end mere modig! Fabius vil frelse Rom — vil I?

TITUS. Sig kun, hvad vi skal gjøre, morbror.

VITELLIUS. Kom hid et øieblik (hvisker til dem.) Sig mig med tre ord, hvordan slap I ud?

TITUS. Far er paa fest hos Publius. Vi smøg ud paa taget og hopped ned i haven.

VITELLIUS. Hvem hopped først?

TITUS. Det var mig.

VALERIUS. Nei, Titus, det var mig. Jeg faldt paa knæ mod en sten, og mit knæ bløder endnu!

TITUS. Og da vi vilde smyge over havemuren, kom vagten løbende og skreg, vi skulde stanse. Og saa fældte jeg ham med mit sværd.

VALERIUS. Jeg hug ham først.

VITELLIUS. Og slaven? Vagten? Ligger han der?

VALERIUS. Vi slæbte ham ned til Tiberen og lod vandet faa ham.

VITELLIUS. Meget fornuftigt. Gnid blodet vel af eders sværd, inden I gaar hjem. Men nu til sagen.

TITUS. Ja sig, hvad I forhandler her inat?

VITELLIUS. Ved I ikke, at eders liv er i fare?

TITUS. Hvad?

VALERIUS. Morbror, hvad siger du?

VITELLIUS. Hvorfor tror I, at han behandler jer som slaver? Hvorfor spærres I inde, mens ungdom ellers morer sig? Hvorfor glæder han sig, naar Rom holder jer for nar og kalder jer pattebarn?

VALERIUS. Det er sant. Det er for galt!

VITELLIUS. Vil I det skal ha en ende? Vil I være frie mænd? Vil I, at Rom holder op at

le og pege fingre ad jer? Vil I stoppe munden paa Fabius og alle de andre?

TITUS. Tviler du paa, at vi vil?

VALERIUS (ivrig). Sig kun, hvad vi skal gjøre.

VITELLIUS. I er i fare. Det gjælder at handle hurtigt. Og jeg tror I kan.

TITUS (spændt). Er vi i fare? Hvordan?

VITELLIUS. Vent, jeg har ei rigtig tillid til jer.

VALERIUS (knuger hænderne). Morbror!

VITELLIUS (høit til alle). Og nu, kjære venner, vi er ei kommen hid for spøg. Jeg hører, det regner, saa neppe en kat vover sig ud for at speide nu i nat. Men sig, hvorfor er I kommen hid?

FLERE (leirer sig om ham). Befal over os!

VITELLIUS. Har I et sværd, og kan I bruge det?

FLERE. Det haaber vi.

VITELLIUS. Har I ogsaa mandsmod, eller tar I benene fat, naar en ugle hyler?

ALLE. Prøv os!

VITELLIUS. Er det mer end spøg, at I vil frelse Rom?

ALLE. Vi sværger! Lad os vise det!

VITELLIUS. Staar der nogen bag jer?

CAMILLUS. Min far er senator — og mange er hans venner. Jeg siger ei mer.

AQUILIUS. Vitellius — de fleste af disse unge mænd har en stor slægt og mange venner. Der staar i al hemmelighed flere hundrede bag dem.

VITELLIUS. De fleste af jer har lidet skjæg. Jeg tror jer ikke.

FLERE (ophidset). Hvorfor? Sæt os først paa prøve.

VITELLIUS. Kan I føle had? Oprøres I over at se Rom styret af pøbel? Kan I bli søvnløs over at se en bonde øve tyranni under friheds maske? Hvad? Har I ære og kan I føle skam?

FABIUS. Titus og Valerius kan det ikke.

TITUS. Hvad?

VALERIUS. Pas dig, Fabius. Vi skal snart vise dig . . .!

VITELLIUS (maaler forsamlingen med øinene). Kan man klæde eder i slavedragt og be jer opvarte høns? Kan I ryste en skjændsel af? Eller vil I løbe ærinder for en hoveriarbeider og knæle for ham? Har I glemt, at I nylig gik i pragtfulde klær og red ved kongens side? Vil I heller være slaver? Ha, jeg tror jer ikke. I ser saa tamme ud!

FLERE (ophidset). Vi vil ha hevn! Vi vil ha vor konge! Ned med konsulerne!

VITELLIUS. Ja, det siger I nu? Det kunde

ellers bli en smuk fremtid for jer, om I havde en smule mod. I kunde bli store mænd.

FABIUS. Dog ikke Titus og Valerius.

TITUS (rasende). Fabius, vent du!

VITELLIUS. Jo, ogsaa Titus og Valerius, de er ei saa barnagtige som I tror. Det skal I snart faa se. Men ærlig talt, vil I ei løbe paa gaden og plapre sagen ud? Kan I tie og bære et uskyldigt ansigt?

FLERE. Det kan vi. Stol kun paa os!

VITELLIUS. Aquilius, læs, hvad kongen skriver til dem.

AQUILIUS (læser). Kong Tarquinius hilser sine venner! Han lover, at om han atter blir herre i Rom, da skal en ny tid oprinde, og hans venners vilje bli hans rettesnor og lov. For straks at vise det i handling skjænker han tusen stykker guld til hver af høvedsmændene for sit parti, samt udnævner dem til sine senatorer.

FLERE. Høvedsmændene? Hvem er det?

AQUILIUS. Det er I, som er her i nat. Jeg sender i morgen en liste over jer til kongen.

ANTONIUS. Staar jeg der?

FLERE. Og jeg? Og jeg?

FABIUS. Staar Titus og Valerius ogsaa der?

AQUILIUS. I staar her alle. De tusen stykker

guld kan I faa udbetalt hos mig, og jeg har myndighed til at udnævne jer til senatorer.

ANTONIUS. Er jeg altsaa senator nu? Kongens senator?

FLERE. Og jeg? — Og jeg?

FABIUS. Er ogsaa de to børn senatorer?

VALERIUS. Hvem mener du, Fabius?

AQUILIUS. I er det alle. Bring kongen seir, det er prisen for eders senatorkappe.

FLERE. Lad os straks faa vide, hvad vi skal gjøre. Lad os handle hurtigt.

TITUS (sagte, til Vitellius). Er jeg virkelig senator nu?

VALERIUS. Og jeg?

VITELLIUS. Det staar til eder selv, om I heller vil gaa hjem til eders fars mishandling.

TITUS. Aldrig. Men sig, hvad vi skal gjøre?

VITELLIUS (høit). Kjære venner, jeg hilser eder som senatorer. Men vil I hente kappen?

FLERE. Før os, Vitellius!

VITELLIUS. Hvis jeg nu sa til en af eder — gaa i morgen nat til en stor mands hus og tag ham lidt haardt i struben — vil I da ei svare: Det tør jeg ei. Det kunde være farligt.

FLERE (ophidset). Ved alle guder — det vil vi ikke.

VITELLIUS. Det siger I nu. Men hvis jeg sender en af jer hen for at plukke hodet af en tyran — vil I da ei svare: Nei, send en anden, jeg har tandpine.

CAMILLUS. Vitellius, sig hvem du mistænker.

FABIUS. Er det de to børn?

VALERIUS. Farbror!

VITELLIUS. Jeg kunde be jer sværge dyre eder, hvis jeg ei saa ofte har set dem brydes.

FLERE. Nævn eden!

ANDRE. Sig, hvad vi skal sværge ved!

VITELLIUS. For sæt nu, om eders had til den nye tyran kun var en barnesygdom? Om de melodier, som Brutus har sunget for jer, endnu tuder jer i ørerne? Sæt om I i grunden elsker Brutus og gjerne vil være de æsler, som trækker affald fra hans kjøkken. Vil I det?

FLERE (griber ophidset til sværdet). Vitellius, hvorfor haaner du os! Vi vil ha hevn, hevn! Vi vil ha vor konge!

CAMILLUS. Vitellius, hvem er det, du mistænker?

FABIUS. Det er ingen af os voksne. Det er Titus og Valerius.

TITUS. Fabius, det skal bli dig dyrt.

VITELLIUS. Men selv om I kunde holde eders løfter — et ved jeg dog I ei kan holde.

ALLE. Hvad er det?

VITELLIUS. Hvis en af jer var klodset og blev opdaget og slæbt for retten, da plapred han det hele ud. Han klynked som et barn og sa: Der var fler end mig.

AQUILIUS. Er nogen saa feig iblandt os?

FABIUS. Titus og Valerius.

TITUS. Farbror, det gaar for vidt. Vil du ei stoppe munden paa den rotte!

CAMILLUS. Tag os i ed, Vitellius. Bed os sværge ved alle guder.

VITELLIUS. Ved alle guder — en daarlig ed. Det er en ed for en bonde, som sælger giftigt kjød. Nei, lad mig sætte jer paa en anden prøve. (Gaar hen og trækker forhænget til kongens statue til side.) Se her! Taaler I at se ham!

(Stilhed.)

VALERIUS (sagte til Titus). Hør, Titus — jeg tror, det er bedst, vi gaar hjem.

TITUS. Ti! Man lægger mærke til os.

VITELLIUS. Lad os se en ufarlig daad. Knæl for kong Tarquinius og sværg ham troskab.

(Stilhed).

VITELLIUS. Hvem er den første, som nægter?

CAMILLUS. Er det nødvendigt at knæle for ham?

VITELLIUS. Kun denne Gang. Hvorfor nøler I?

AQUILIUS. Nævn eden!

VITELLIUS. Sig: Kong Tarquinius, jeg angrer mit forhold, jeg ber dig at ta mig til naade, og jeg sværger at rydde dine fiender af veien.

AQUILIUS (knæler foran kongens statue og gjentar Vitellius' ord).

VITELLIUS. Er I andre enige, da vis det ved at knæle!

(Man falder paaknæ. Valerius blir staaende.

VALERIUS (sagte). Titus! Titus!

VITELLIUS. Hvem er det, som staar der borte?

FABIUS. Det er selvsagt Titus og Valerius.

TITUS. Nei, se her, jeg knæler!

VITELLIUS (hen til Valerius). Hvad?

VALERIUS. Morbror Vitellius — her er den ring, du gav mig. Tag den tilbage og lad mig gaa!

TITUS (reiser sig uvis).

VITELLIUS. Valerius, er du den eneste, som vil forraade din morbror?

(Alle staar op).

VALERIUS. Sig mig, morbror, hvad agter I at gjøre imod far?

VITELLIUS. Frelse eder to, som han har onde planer mod. Det er, hvad vi vil. Gjøre eder to til store mænd i Rom! Er du ikke senator! Vil du heller staa under slaverne i din fars hus og gi Fabius ret!

VALERIUS (stryger sig over panden). Morbror — du maa tale sandhed!

VITELLIUS. Saa skal I vide alting: Titus, kom hid! Og hør, I alle, som er her, vær mine vidner! Jeg adopterer disse mine søstersønner. De skal fra nu af være mine sønner, jeg tar dem under min beskyttelse i mit hus. Og merk jer, og du Fabius især, merk jer alle: Ve den, som spotter mine sønner. Fabius, tag din mund iagt. De skal komme til at herske over dig og mange andre.

TITUS. Morbror!

VALERIUS (i sterk bevægelse). Morbror! Er det sandt?

VITELLIUS. Men vil I? Vælg nu mellem eders fars mishandling og min kjærlighed. Har jeg ikke været god imod jer?

TITUS. Jo, jo, morbror, jeg vil være din søn.

VALERIUS. Men mor? Gjør ei mor noget ondt!

VITELLIUS. Din mor er min søster, jeg lover at frelse hende. Hun skal bo sammen med jer i mit hus.

VALERIUS (rækker haanden ud). Tak, morbror! Ja, da er jeg tilfreds.

FABIUS. Hvorfor gjør I disse børn til senatorer? Jeg vædder, de forraader os, de er kyllinger uden fjær.

TITUS (rasende). Fabius, det skal bli løgn i din hals.

VALERIUS. Vogt dig, Fabius, jeg taaler ei mer!

VITELLIUS. Vis det! Mine kjære sønner, lad mig omfavne jer. Fra nu af er vi alle eders beskyttere! (omfavner dem begge). Hør, I mine venner, lover I at beskytte disse unge mænd?

FLERE. Det lover vi!

FABIUS. Jeg faar vel det. Det kan trænges.

TITUS. Nei, spar dig, Fabius, jeg skal beskytte mig selv!

VALERIUS. Fabius, det trænges heller, at jeg beskytter dig!

FABIUS. Ha, ha!

VITELLIUS. Valerius, gaa nu hen og knæl som vi andre!

(Valerius gaar hen til billedstøtten og knæler).

VITELLIUS. Tak, min søn! Staa op og vær en romer!

AQUILIUS. Tak, Valerius. Nu var du en mand.

VITELLIUS. Den mands løfte er mere værd, fordi det koster. Fra nu af stoler jeg mer paa Valerius end paa nogen anden af jer.

VALERIUS. Tak, morbror! Du er god!

VITELLIUS. Og nu, kjære venner — jeg kunde si godnat! Og paa gjensyn i morgen nat, naar kongen er underrettet. Men der er en liden, liden ting endnu!

AQUILIUS. Hvad er det?

VITELLIUS. Jeg tror jer ikke.

FLERE. Hvad? Vi har jo svoret!

VITELLIUS. Ærlig talt, jeg venter at bli fængslet i morgen.

AQUILIUS. Hvem er det du mistænker?

VALERIUS. Er det ikke Fabius?

FABIUS. Nei, hør . . .!

VITELLIUS. Jeg tror ei nogen af jer. Ved I, at dette er en alvorlig sag? At det gjælder æren eller en forsmædelig død. Ved I det?

AQUILIUS. Æren eller døden!

ALLE. Æren eller Døden.

VITELLIUS. Om jeg bare havde tillid til jer.

ALLE. Nævn eden.

VITELLIUS. Den er haard. I tør ei ta den i eders mund,

AQUILIUS. Saa nævn den og lad det være slut.

VITELLIUS. Lad os se. Aquilius, skjænk vinen i.

(Aquilius fylder bægrene af krukken).

FABIUS. Den vin tykkes mig blodrød.

VITELLIUS. Hver sit bæger! (Man tar hver sit). Nuvel — sværger I ved eders fædre?

ALLE. Ved vore fædre!

VITELLIUS. Og vil I udføre, hvad I befales? Sværger I ved lynet og tordenen!

ALLE. Vi sværger!

VITELLIUS. Ved eders moders gravfred!

ALLE. Ved vor moders gravfred.

VITELLIUS. Tøm saa bægrene. De er kongens, og den, som tømmer det, faar ta bægeret med som gave fra ham!

FABIUS. Ah! Det er skjønne bægre!

VITELLIUS. Og vinen er ogsaa kongens. Thi vid — oraklet har sagt ham, at han kun kan stole paa dem, som vil drikke hans blod!

FLERE. Hvad?

FABIUS. Og dette er?

VITELLIUS. Af kjærlighed til Rom og eder

har han aabnet sine aarer for at bringe ofret! Tøm nu bægrene og vis eders troskab!

(Man nøler).

VITELLIUS. Ha, det er forræderi. Stæng dørene. Her er svig! De vil ei! De vil svigte sin ed!

FLERE. Nei, nei! (Alle tømmer bægrene).

FABIUS. (spytter). Tvi!

VITELLIUS. Tak! Jeg tror jer nu! Tak!

FLERE. Giv os din befaling. Lad os faa vide, hvad vi har at gjøre.

VITELLIUS. Ha, det tror I. I vil vide det nu? Nei, i morgen, naar vi samles her efter solnedgang, da skal I finde hver sin instruks, skriftlig optegnet, saa I ei skal glemme det. Møder I her i morgen?

ALLE. Ja, ja!

VITELLIUS. Aquilius, hvorfor er du saa bleg?

AQUILIUS. Luften blir saa lummer! Jeg er ræd, vi faar tordenveir og lyn! Lad os ei være længer i dette hus!

(En fjern torden høres).

FABIUS. Der er den alt.

VITELLIUS. Godnat! Tak, fordi I vil frelse Rom! Jeg stoler paa de fleste.

Lad os nu forsvinde hver til sin kant. Titus og Valerius følger mig.

(De gaar. Aquilius sidst efter at ha slukket lysene).

VINDICIUS (kryber frem, gnider sig i øinene). Nej, jeg har ei sovet! Men hvad skal jeg gjøre? Til Aquilius? Nei, det er døden! Til . . .? Ja, det . . . det er bedre . . .

(Ud).

FJERDE AKT.

(Brutus' have, som mod baggrunden bliver park med høje Cypresser. Hist og her statuer. Til høire en stenbænk under et lærketræ. Solen skinner.)

VALERIUS (kommer med sin bue, han stanser nu og da i tanker. Pludselig begynder han at bevæge sig gravitetisk som i toga, idet han slaar ud med haanden og mumler: Senator! Senator! — Romere, lyt til mine ord, Rom er i fare!

TITUS (raaber fra baggrunden). Valerius!

VALERIUS (rykker til). Hvad! Hvem siger det?

TITUS (kommer frem, ogsaa med bue). Saa du, hvor min pil blev af?

VALERIUS (ophidset). Titus, jeg har andet at tænke paa end dine pile, og jeg forbyder dig at skræm . . . at forstyrre mig paa den vis.

TITUS. Ei, blev du ræd min stemme. Gik du paany og agerte senator!

VALERIUS. Agerte! Er jeg kanske ikke senator saavel som du og de andre høvedsmænd.

TITUS (ser sig ængstelig om). Ti stille, dit æsel! Du ender med at føre os i ulykke. I nat da du kom hjem laa du og fabled i søvne om at tale til folket.

VALERIUS. Jeg sov ikke. Jeg har andet at tænke paa nu end at sove.

TITUS. Kom nu og gaa til vore øvelser. Vor lærer venter.

VALERIUS. Jeg vil ei adlyde dine befalinger. Jeg vil ei gaa til øvelser idag.

TITUS. Far er hjemme.

VALERIUS. Han er ei længer min far. Morbror Vitellius er min far.

TITUS. Valerius, hold mund! Han kan se os fra bibliotheket.

VALERIUS. Jeg kan godt gaa med til øvelser, ikke fordi han befaler det, men fordi jeg selv har lyst.

TITUS. Kom, kom!

VALERIUS. Sig mig først, Titus, hvor skal vi faa vor senatorkappe fra?

TITUS. Hold dog mund med din senator. Sæt om nogen hører os. Sa ei morbror Vitellius, at vi skulde lade som ingen ting idag.

VALERIUS (sætter sig paa bænken). Nei, Titus, sig mig dog, — hvad tror du, der skal ske i nat?

TITUS. Vi har at udføre, hvad der staar i vor

instruks. Morbror Vitellius skriver den idag, og vi faar den hos Aquilius.

VALERIUS. Tror du, de har mærket noget der inde? Jeg synes alle ser saa underlig paa mig.

TITUS. Det er kun indbildning. Du begynder da ikke at bli ræd?

VALERIUS. Titus, det er dig, som er ræd. Men hvis du absolut vil det, saa skal jeg ikke svigte dig.

TITUS. Hvad? Hvad vil jeg?

VALERIUS. Hvis du tar en hest og flygter, saa tar jeg en anden og følger dig. Det er bedre, naar vi er to.

TITUS. Ha din Usling! Det var det, jeg tænkte!

VALERIUS. Jeg tror, jeg er syg. Der skal være feber i Rom. Jeg tror jeg har den.

TITUS. Mand dig op! Vil du forraade morbror Vitellius?

VALERIUS. Nei, nei, du skal bare faa se! Det er for morbrors skyld. Vi skal gjøre, hvad han vil! Vi skal frelse Rom! (reiser sig.)

TITUS. Kom nu!

(De gaar mod parken.)

VIRGILIA (oppe fra huset, fulgt af to terner). Hvor solen

er varm idag, enda det er tidlig morgen. Julia, hent mit sytøi, jeg vil sidde her i skyggen.

(Første terne gaar.)

ANDEN TERNE. Min ædle frue, der var et voldsomt vejr inat, og jeg tror bænken er vaad. Tillad mig at brede mit klæde paa stenen for Jer.

VIRGILIA (sætter sig). Den, som kunde være glad paa en saadan morgen.

ANDEN TERNE. Er min frue bedrøvet?

VIRGILIA. Det, man siger er hændt inat, gjør mig saa urolig. Alle guder gi, det ei maa være et daarligt varsel.

ANDEN TERNE. Jeg kunde ha mer at fortælle derom.

VIRGILIA. Ti stille, jeg vil ei høre mer. Sagen maa nøie undersøges. Men hør — jeg saa Titus og Valerius der borte, gaa hen og bed dem komme hid.

ANDEN TERNE. Der kommer den ædle Vitellius. Han kommer hid! (Gaar.)

VITELLIUS (kommer). Hilset, min kjære og altid smukke søster!

VIRGILIA. Vitellius — saa tidlig ude! Gid jeg kunde se saa glad ud som du idag.

VITELLIUS. Glæde fostrer glæde, og gid min kunde smitte dig, Virgilia. Grøden staar godt paa vore marker, og guderne synes at se med venlighed paa Rom.

VIRGILIA. Det var vist ei din mening igaar, Vitellius.

VITELLIUS. Sandt nok, men mismod faar kureres saa vel som anden sygdom. En tilføiet uret blir et evigt saar, saasandt den hevnes, men et venlig haandslag forandrer fienden til ven. Hvad mig angaar, Virgilia, da er jeg dobbelt glad, fordi jeg idag har rakt Brutus haanden og lovet ham fornyet venskab.

VIRGILIA. Det glæder mig, Vitellius. Men jeg har en alvorlig sag at drøfte med dig.

VITELLIUS. Tillad mig først, Virgilia, at fremkomme med mit ærind? Min hustru holder fest for Roms ædle kvinder nu ikvæld, og kanske en del af natten vil gaa med. Hun beder dig at forhøje alles glæde ved at komme, og til hendes opfordring vil jeg føie min. Jeg ved, du kommer. Lad det være et tegn paa evig forsoning mellem Bruti hus og mit.

VIRGILIA. Tak, Vitellius, og hils Ovidia tak. Men min husbond sover ei godt ved denne tid, og jeg gjør bedst i at bli hos ham om kvælden.

VITELLIUS. Aa, for en gangs skyld. Virgilia, hør nu en broders raad. Du skulde komme ogsaa derfor, at man ellers vil beskylde dig for — naa ja for hovmod, siden din mand blev den første i Rom.

VIRGILIA (smiler). Beskyldninger, Vitellius! I mænd forsvarer Jer med sværd. En kvindes vaaben er ligegyldighedens pantser mod bagtalelser.

VITELLIUS. Virgilia, jeg lover dig, du vil ei angre, at du kommer. Jeg beder dig med en broders hele omsorg. I morgen vil du takke mig.

VIRGILIA. Vil jeg takke dig i morgen? Hvad mener du?

VITELLIUS. Aa, en liden hemmelighed. En fest uden en overraskelse er ingen fest.

VIRGILIA. Der kommer mine sønner. (reiser sig.) Vel, nu faar du gi mig et forstandigt raad, Vitellius.

(Titus og Valerius kommer, fulgt af ternen. De unge mænd bøier sig for Vitellius.)

VITELLIUS. Mine kjære venner, det glæder mig, at I synes muntre og fornøiede.

TITUS. Det er vi, morbror!

VIRGILIA. Nuvel, saa hør — der er inat sket en ugjerning her i huset, som gjør mig bange.

VITELLIUS. Hvad? Vel intet sørgeligt? Jeg talte just med Brutus, men han nævnte intet derom.

VIRGILIA. Tilfældet vilde, at jeg først fik bud om sagen, og jeg ber Jer — lad Brutus intet vide, det kunde jo være en unødig sorg. Men nu I — Titus og Valerius, har I mærket noget?

ANDEN TERNE. Ah! (Virgilia vinker hende afsides.

TITUS. Vi? Nei!

VALERIUS. Hvad er det, mor?

VIRGILIA. Den ene slave, som holdt vagt i nat, er rent forsvundet.

VITELLIUS. Rømt?

VIRGILIA. Hans vaaben laa ved havemuren, og græsset var rødt af blod.

TITUS. Ah!

VALERIUS. Ah!

VITELLIUS (ler). Var det saa stor en skade? Jeg mister tidt en slave paa denne vis. Slaven har dræbt en høne for at skaffe blodet som tegn paa mord — og er saa rømt sin vei. Men hvorfor ta dette som om Rom var i fare? En slave kan kjøbes, og Brutus er ei fattig.

VIRGILIA. Hvis det ei er et daarligt varsel. Jeg frygter . . . Brutus har mange fiender . . .

VITELLIUS. En unødvendig sorg! Vær rolig, Titus og Valerius. Brutus har aldrig været saa forgudet af folket som netop nu.

TITUS. Mistænker man nogen?

VIRGILIA. Vi har en dygtig sporhund. Han fulgte sporet ned til floden. Morderne maa ha kastet ham i Tiberen.

VITELLIUS. Det er det gamle. Han har svømmet over for at udslette sporet efter sig.

VALERIUS. Og vendte saa hunden om?

VIRGILIA. Nei, den fulgte spor — saa sikkert

som havde det været kjendte fjed — hen til — naaja, huset eies vist af en fornem romer.

TITUS. Ah!

VALERIUS. Hvem fulgte hunden?

VIRGILIA. Cajus, vor gamle slave.

VITELLIUS. Virgilia — du gjør de unge mænd ganske forskrækkede, men jeg siger dig — overlad denne sag til mig. Lad mig undersøge tingen, og skulde det vise sig, at der er grund til ængstelse, saa vil jeg straks hjælpe dig, Virgilia. Men sig nu intet til din husbond, før du hører fra mig. Lad os se — jeg vil straks forhøre mig, farvel saa længe.

VIRGILIA. Men vil du ei vide, hvad hus vor sporhund stansed ved?

VITELLIUS. Aa hunden! Jeg stoler mere paa mig selv! Forresten — hvis hus var det?

VIRGILIA. Det var hos Aquilius.

VITELLIUS (ler). Saa! Vel er Aquilius gjerrig, men at han skulde stjæle slaver — nei! Men nu farvel saa længe, og frygt nu ikke, før der er grund til frygt. (Gaar.)

TITUS. Mor, tillad os at gaa til skydepladsen.

VIRGILIA. End et ord, mine kjære sønner! Vær god og lydig mod eders far. Giv ham ei grund til misnøie! Thi vid, han taler ofte med

ømhed om Jer, og hans strenghed er kun tegn paa omhu for eders velfærd.

VALERIUS. Farvel, mor! Jeg ser min far komme.

(De bøier sig og gaar.)

VIRGILIA (til ternen, idet hun tar plads paa bænken). Kom og sæt dig ved mine fødder.

ANDEN TERNE (gjør saa.) Ædle frue — jeg tror ei, at Titus og Valerius var hjemme inat.

VIRGILIA. Hvad? Ikke hjemme? Hvad ved du derom? Dog nei, ti stille. . . . Mine sønner ikke hjemme om natten, jeg vil advare dig imod at sladre . . .

ANDEN TERNE. Tilgiv — men der er Brutus.

(Brutus gaar langsomt forbi i baggrunden.)

VIRGILIA. Brutus, kom hid og sæt dig hos mig.

(Brutus gaar langsomt videre.)

ANDEN TERNE. Han hørte det ikke. Han gaar i tanker.

VIRGILIA (sukker). Ak ja!

ANDEN TERNE. Frue, faar jeg tale til jer!

VIRGILIA. Hvad er det?

ANDEN TERNE. I gaar fik min gjed to smukke kid. Tillad mig at ofre dem til Mars for min husbonds medgang.

VIRGILIA. Det offer blir dig for dyrt, du

lille tosse. Jeg saa dig lege med kidene i morges, og du kyssed dem paa snuden som var det dine egne unger.

ANDEN TERNE. Men hvis jeg ofred det, som er mig kjærest, saa kanske guden blev mere mild ved gaven og hørte paa min bøn for Brutus.

VIRGILIA. Du trænger meget mer en ny klædning, ser jeg. Mind mig derom ikvæld, saa faar vi se.

FØRSTE TERNE (kommer med sytøjet). Her, ædle frue!

VIRGILIA. Du blev saa længe. Og hvorfor er du saa ophidset? Hvad er der hændt?

FØRSTE TERNE. Frue, de . . . de tog ham med!

VIRGILIA. Hvem? Tog ham med? Hvad mener du?

FØRSTE TERNE. Vagten kom forbi, da den ædle Vitellius gik ud af haven, og de tog ham med.

VIRGILIA. Tog vagten min bror med? Vel ikke med magt?

FØRSTE TERNE. Han gjorde modstand, men de tog ham med.

VIRGILIA (reiser sig). Siger du, de tog ham med magt! Og hørte du, hvad vagtens fører sa?

FØRSTE TERNE (knæler). Ædle frue, tilgiv! . . .

VIRGILIA. Hvad sa han? Skynd dig!

FØRSTE TERNE. Han sa, han havde ordre til at føre Vitellius i fængsel.

VIRGILIA. Hvad? — Aa, om du lyver nu, da skal din ryg bli hudløs! Gaa! Nei bliv! Hvad er dog dette! Vitellius — var hans venlighed kun . . . nei, det maa være løgn! — Aah! der er Brutus. Jeg forbyder jer at nævne dette! Gaa afsides, til jeg kalder paa jer!

(Begge terner gaar afsides.)

BRUTUS (kommer, stanser og ser paa hende, om lidt). Hvad er det?

VIRGILIA (tvinger sig til at smile). Aa, det var kun smaating! Men, Brutus, kom dog hid og sæt dig hos mig et øieblik. Sig mig, hvad du gaar og grubler over!

BRUTUS (sætter sig). Det er ei let at tale derom. — Hvor har du faaet det smykke fra, som gjør dit hode saa skjønt?

VIRGILIA. Husker du ikke, du gav mig det til min fødselsdag?

BRUTUS. Hvad? Jeg? Har jeg tanke for at gi dig noget. Du faar jo aldrig en simpel tak. For det er sagen, jeg er dum og ond og haard, men dum især.

VIRGILIA. Brutus, tal nu alvorlig og sig mig, om der er noget du skjuler for mig.

BRUTUS. Jeg frygter, jeg har fordærvet Rom.

VIRGILIA. Hvad? (ler). Det var noget nyt.

BRUTUS. Jo, Virgilia, nu er jeg blet ganske sikker i min sag.

VIRGILIA. At du har fordærvet Rom?

BRUTUS. At jeg selv har tilbedt en løgn, hvilket er slemt. Men værre er det at ha paaført de tusen et ideal, som fører dem i ulykke.

VIRGILIA. Brutus du gør mig bange. Eller gaar du som saa ofte og skjuler din sande mening bag selvanklager? Jeg er aldrig sikker paa dit ansigt.

BRUTUS. Kalder man mig ikke frihedens fader?

VIRGILIA. Og er du ikke det?

BRUTUS (reiser sig). Men hvis nu Romerne blir feige og blødagtige af at eie denne frihed — hvem har skylden? Har ikke jeg git dem det vaaben, hvormed de begaar selvmord?

VIRGILIA. Brutus, sig mig ærligt, hvad der er igjære?

BRUTUS. Hele Rom knurrer over den krigsskat, jeg har udskrevet og over, at jeg kalder ungdommen for ofte til vaabenøvelse.

VIRGILIA. Men det er vel romernes feil og ikke din?

BRUTUS. Jeg maa ha indbildt dem, at bare tyranen blev forjaget, da vilde al lykke falde som regn fra himlen. Og nu forlanger de gratis korn

og gratis vin, fritagelse for skatter og alle anstrængelser til landets værn. De vil kun holde fest og høre paa talernes ros, beruse sig i tomme ord og gi sine ynkeligheder frie tøiler. Aa at se paa det! Jeg vil kaste dem min konsultoga i ansigtet og gi dem tyranen igjen.

VIRGILIA. Brutus — det vil du ikke.

BRUTUS. Jo, jo heller vil jeg se mine landsmænd ydmyget af en tyran end se dem vanære sig selv. Naar manden hader, gaar han opreist, selv i lænker, men den tomme begeistring gjør ham haabløs ussel. Og dette er mit værk! Skal jeg trække mig tilbage, mens æren er blank — som hin hærfører, der satte sine legioner fast i en sump — og løb ifra det hele for at lade sig feire i Rom.

VIRGILIA. Brutus, du løber ikke din vei. Men folkets misbrug af friheden er da ikke din skyld.

BRUTUS. Man pligter at gi sin handling gode følger.

VIRGILIA. Og senatet? Hvad siger det til dine forslag?

BRUTUS. Jeg staar alene.

VIRGILIA. Hvad? Er ogsaa vore venner imod dig?

BRUTUS. Roms ædleste mænd. Det er altid de gode mennesker, som fører ulykker over sit

folk. De gode — de er altid den bedste jordbund for bedrag.

VIRGILIA. Brutus, jeg forstaar din skuffelse over at se den sag vanæret, som har kostet dig saa mange lidelser.

BRUTUS. En sag bliver ei bedre, fordi den er kjøbt ved lidelser. Tværtom. Lidelsen faar os altfor ofte til at klynge os til en skygge.

VIRGILIA. Hvad vil du gjøre? Du frygter da ikke for, at tyranen atter faar magt i Rom?

BRUTUS. Tyranen er slet ikke fordrevet fra Rom.

VIRGILIA. Hvad? Du spøger! Holder han sig skjult? Har han tilhængere? Aa, Brutus, sig sandheden.

BRUTUS. Ja, Virgilia, det er den bitre opdagelse, som gjør mit værk saa fattigt. Tyraniet, som træder ret og sandhed i smudset, det er ei noget i en kongeborg, og det kan ei forjages af soldater.

VIRGILIA. Hvad mener du med dette?

BRUTUS. Der er et forhold mellem det lykkeland, vi ønsker at føre vort folk imod, og det rige, vi maa skabe i vort eget indre. Hvad er Roms frihed, saa længe en kong Tarquinius sidder i hver mands bryst og forgifter vor evne til at skille ret fra uret? Ser du ei, Virgilia, at menneskenes dømmekraft er som et havareret skib, der tumles hid og did af lidenskabens bøl-

ger! Hvordan kræve ret og sandhed af menneskene, saa længe vor vilje er en skjøge, tilfals for hver en hul og pyntet stemning. Vis mig en mand, som ei er slave af drift eller vane, og som et had eller en kjærlighed ei trækker om med som en stud med ring i næsen! Nei, Virgilia, vi maa gjøre oprøret om igjen, og hver mand maa reise det i sit eget indre. Men nu spør jeg dig — tror du, det kan nytte at reise et saadant frihedskrav i Rom?

VIRGILIA. Hvordan, hvordan?

BRUTUS. Dømmekraftens frihed og klarhed. — Jeg ser et Rom, hvor manden er en retfærdig hersker over befolkningen i sin egen sjæl. Kan det nytte at reise en saadan fane over Rom?

VIRGILIA. Men hvordan? Ved hvilke midler?

BRUTUS. Jeg maatte begynde med mig selv. Guderne ved, at jeg hungrer og tørster efter selv at være en klippe, der i storm og brændinger kunde staa urokkelig.

VIRGILIA. Og du tror, det vil bli vanskeligt endog for dig?

BRUTUS. Endog for mig? Som om jeg var sterkere end nogen anden! Ak nei — ak nei! (vil gaa.)

VIRGILIA. Brutus — end et ord. Husker du dengang da jeg laa syg af feber?

BRUTUS (vender sig) Hvorfor nævner du det nu?

Forresten, du er bleg og din pande er sved? Sig om du er syg paany?

VIRGILIA. Dengang — just som lægen sa, jeg vilde dø — just da forlod du mig.

BRUTUS. Krigen kaldte. Jeg sad ved dit leie, Virgilia, og ved alle guder! Der var øieblikke, da jeg tænkte: Om du mister hende, da fylder du dit bæger og følger med.

VIRGILIA. Men krigen kaldte.

BRUTUS. Det var en anden sag. Ens liv er ei ens eget, naar andre har brug for det.

VIRGILIA. Og i hæren var du den gladeste af alle og holdt soldaterne med skjæmt og sang.

BRUTUS. Det var nødvendigt. Jeg var gammel kriger og vidste, man seirer ei med hængehoder.

VIRGILIA. Og jeg?

BRUTUS. Det var en sorg, en lidelse, som ei maatte faa skade Rom. Dengang seirede jeg over mig selv, og det gjorde sit til, at Romerne seirede over Sabinerne.

VIRGILIA. Brutus, jeg nævnte dette her for at holde et speil op for dig selv. Hvorfor gaar du og leger svag? Var du ei dengang den klippe, du taler om?

BRUTUS. Dengang — men jeg har ogsaa ladet mig overvinde, og du kan tro, Virgilia, jeg bærer gamle saar, som endnu svider.

VIRGILIA. Der er atter noget, du ei har sagt mig.

BRUTUS. I denne tid, da jeg nøie maa granske mig selv for at kunne stille krav til andre, da ser jeg en bitter erindring, en svaghed, som blev dyr for Rom.

VIRGILIA. Er det længe siden?

BRUTUS. Første gang vi slog Carnerienserne, da førte man den unge hærfører som fange til mit telt. Jeg beslutted at han maatte dø.

VIRGILIA. Var han meget ung?

BRUTUS. Det var en herlig vaardag. Sletten ved Arsia var saa rød og hvid af blomster. Og den unge høvding — hans øine var som hos en fyrig hingst — han faldt paa knæ og bad mig skjænke ham livet.

VIRGILIA. Var han kanske tyve aar?

BRUTUS. Hans moder førtes ogsaa frem og knælte hos ham,

VIRGILIA. Og du — hvad gjorde du?

BRUTUS. Hans unge hustru kom tilslut, og hun havde et barn paa armen.

VIRGILIA. Og hun saa paa dig og knælte med?

BRUTUS. Det værste var, at hun ligned dig. Det var straks efter, at du havde født vor Titus. Og det lille barn blev ikke ræd mig, men strakte begge hænder ud.

VIRGILIA. Brutus, sig mig, hvad du gjorde?

BRUTUS. Kort sagt — jeg indbød dem i mit telt og gav dem mad og vin og lod dem gaa.

VIRGILIA (i udbrud). Brutus!

BRUTUS. Men den samme unge mand, han samled en ny hær mod Rom. Og det ene hode, som jeg dengang spared — det kosted Rom ti tusen hoder.

VIRGILIA. I guder —!

BRUTUS. Sig, Virgilia — var jeg dengang god?

VIRGILIA. Ja — ja!

BRUTUS. Nei, dengang var jeg ond. Den gode handling kjendes paa de gode følger. At være god er ofte kun at undfly smerten ved at være retfærdig. Men saadan er det at være slave af tyraniet i sit eget bryst. Næste gang vil jeg være en fri mand.

VIRGILIA. Jeg forstaar, hvorfor man kalder dig grusom.

BRUTUS. De skulde vide, hvor meget mindre det koster at være mild.

VIRGILIA (spændt). Endnu et — er det ei dig, Brutus, som nu skal dømme forbrydelser i Rom?

BRUTUS. Hvorfor spør du?

VIRGILIA. Om du nu skulde dømme en af dine egne?

BRUTUS (om lidt, et skridt nærmere). Sig, hvorfor nævner du dette nu?

VIRGILIA. Eller om . . . om det nu var min bror? Vilde du være lige ubønhørlig?

BRUTUS. Skulde jeg sætte din bror høiere end retten?

VIRGILIA. Aldrig! Jeg vil aldrig be dig, selv om det blev en af mine egne. Thi heller end at se dig tabe mod dig selv, heller kunde du dømme endog mig.

BRUTUS (betragter hende). Der maa stikke noget under dette?

VIRGILIA. Nei, nei, Brutus, jeg . . . jeg vilde kun vise dig ved et eksempel, at jeg forstaar din længsel efter sterke og stolte mænd.

BRUTUS. Tak — og nu farvel saa længe. Jeg gaar hen til Titus og Valerius paa skydepladsen. Dog et ord, Virgilia, jeg synes vore sønner saa saa blege og trætte ud idag. De faar vel god og rigelig ernæring?

VIRGILIA. De spiser ved vort bord alt, hvad de vil.

BRUTUS. Du faar ei glemme, at ungdom er altid sulten. En bid mellem maaltiderne kan være en herlig ting for folk i slyngelalderen. Sørg lidt godt for dem, Virgilia. Farvel saa længe!

(gaar hurtig mod parken).

VIRGILIA. Det skal bli, som du ønsker.

FØRSTE TERNE (træder frem). Ædle frue, der kommer en mand — nei to mænd ned gjennem haven til os.

VIRGILIA. Kommer de hid?

FØRSTE TERNE (skygger for øinene). Det er den ædle Publius Valerius. Han har en slave med.

VIRGILIA. Gaa lidt til side og vent i nærheden!

(Ternen gaar).

PUBLIUS (hurtig frem, fulgt af slaven Vindicius). Min ædle frue, tilgiv mit hastværk. Men jeg søger Lucius Brutus.

VIRGILIA. Publius, du kommer med en ulykke. Hvad er der hændt?

PUBLIUS. Denne slave her — dog nei, det er ei ord for eder, frue. Hvor er Brutus?

VIRGILIA. Julia, spring hen og hent din husbond! (Ternen gaar). Men er du vor ven, Publius, saa sig mig, hvad det er?

PUBLIUS. Tillad mig at gaa med til Brutus!

VIRGILIA. Nei vent! Jeg ved det, Publius!

PUBLIUS. Og Brutus?

VIRGILIA. Jeg har skjult det for ham.

PUBLIUS. Det kan ei længer skjules. Forræderne er fængslet.

VIRGILIA. Hvad? Forræderne? Hvem? Og er det forræderi mod Brutus?

PUBLIUS. De vidste det altsaa ikke?

VIRGILIA. Er det sandt! Ve mig, da ved jeg hvem det er.

PUBLIUS. Frue, De ved, hvem det er?

VIRGILIA. Jeg ved det nu. Publius, er du vor ven, da hjælp mig. Jeg er ræd, Brutus vil være ubønhørlig.

PUBLIUS. Frue, lad os haabe, han ialfald vil skaane sine sønner.

VIRGILIA. Hvad? Hvilke sønner?

PUBLIUS. Ædle frue — De sa, De vidste, hvem det var.

VIRGILIA. Du mente vel min bror Vitellius?

PUBLIUS. Han er ogsaa fængslet.

VIRGILIA. Men sønner, sa du! Hvis? Skynd dig.

PUBLIUS. Det er ei nogen glæde at bringe dette budskab. Men jeg lover at anvende al min indflydelse paa at frelse eders sønner.

VIRGILIA. Hvad? (ler krampagtig). Du siger, at . . . aa, Publius, du gaar i søvne! Vil du paastaa, at Titus og Valerius — aa, du lyver! Gaa din vei og kom ei her med . . . aanei, aanei, er det da mig, som drømmer?

PUBLIUS. Jeg ser Brutus komme. Tillad mig at bli alene med ham.

VIRGILIA (samler sig). Brutus! Aa, han vil ei kjende naade, selv om de er uskyldige! Publius, sig, hvad straffen blir. Hurtig, hurtig!

PUBLIUS. Det bestemmer Brutus!

VIRGILIA. Blir det døden! Sig det, sig det!

PUBLIUS. Lad os haabe, vi kan frelse dem.

VIRGILIA. Sig ham det ikke, Publius. Lad mig, jeg ber dig, hjælp mig, forlang hvad du vil, alt mit, mig selv, men hjælp mig! Sig ham det ikke!

PUBLIUS. Det kan ei skjules. De er alt fængslet.

VIRGILIA. Saa hjælp dem til flugt. Frels dem! Du ved, Brutus vil være ubønhørlig. Sig ham det ikke. Nævn alle de andre. Lov det, lov det!

PUBLIUS. Vel. Jeg lover det!

VIRGILIA. O, arme gutter . . . hvem har forført dem. Ve mig! Farvel! Hold dit løfte, Publius!

(iler til venstre).

BRUTUS (kommer). Virgilia, hvorfor gaar du? Har du set Titus og Valerius? De var ei paa skydepladsen.

VIRGILIA. Jeg vil gaa at finde dem, Brutus.

(Hurtig bort).

BRUTUS. Min ven, Publius, vær velkommen. Hvad nyt?

PUBLIUS. Brutus, der er ei gode nyheder. Der er pest i Rom.

BRUTUS. Hvad?

PUBLIUS. Kongens sendebud har smittet. Der er sammensværgelse mod dit liv.

BRUTUS (om lidt). Og byen? Er den rolig?

PUBLIUS. Byen er rolig.

BRUTUS. Er forræderne mange?

PUBLIUS. En liste viser, at hovedmændene er henved ti.

BRUTUS. Hvem?

PUBLIUS. Desværre nogle af de bedste navne i Rom. Det er Aquilius og — og din svoger Vitellius . . .

BRUTUS (om lidt). Og deres plan?

PUBLIUS. Sidste nat har de holdt møde og svoret at rydde konsulerne afveien og derpaa aabne portene for kongen. Brutus — du og jeg fik ret — for Roms guld har kongen samlet en hær mod Rom.

BRUTUS. Hvor?

PUBLIUS. Breve, jeg har beslaglagt hos forræderne, udviser, at han ei er langt fra Rom.

BRUTUS (om lidt). Hvor er de skyldige?

PUBLIUS. I sikkerhed. Straks jeg fik nys

om sagen brugte jeg min myndighed som krigstribun og handled hurtigt.

BRUTUS. Hvorfor fik jeg ikke bud?

PUBLIUS. Tilgiv, Brutus, men jeg vilde helst komme, naar jeg kunde si: Faren er over. Forræderne er i vor magt.

BRUTUS. Hvem røbed dette!

PUBLIUS. Denne slave har, skjult i Aquilius' hus, overværet deres møde nu i nat. Han kom til mig i morges, og straks tog jeg mine folk og overrasked Aquilius, mens han endnu laa.

BRUTUS. Vitellius — er han fængslet?

PUBLIUS. Desværre, din svoger blev fængslet udenfor dit hus.

BRUTUS. Han var her i morges med en kostbar gave til mig og talte saa smukt om venskab, at jeg var ved at fængsle ham. — Altsaa Vitellius, Aquilius — nævn flere.

PUBLIUS. Tillad mig først at spørge, hvad du vil gjøre?

BRUTUS. Det bestemmer lovene.

PUBLIUS. Kan ei dommen udsættes, til vi har slaat kongens hær?

BRUTUS, Nei, før vi kjæmper imod andre, faar vi feie for vor egen dør. Lad folket kaldes under vaaben, og mens det samles — før de skyldige til Forum for at dømmes. Du, som kjender

dokumenterne, faar føre anklagen. Jeg kommer straks.

PUBLIUS. Som du befaler. Farvel.

COLLATINUS (kommer ilsomt). Mine ædle herrer!

BRUTUS. Tiden maa ei spildes, Publius. Jeg stoler paa dig.

PUBLIUS. Farvel! Jeg iler.

(Gaar med slaven).

COLLATINUS. Tilgiv, Brutus, men folket er ophidset og forlanger øieblikkelig dom over de skyldige. Vi maa handle hurtigt.

BRUTUS. Ved du navnene paa dem?

COLLATINUS. Ikke alle. Publius har alle dokumenterne.

BRUTUS. Og hvad siger du til dette, Collatinus?

COLLATINUS. Brutus, en stor ulykke er overgaat dit hus, og gid jeg kunde slippe at dømme i denne sag. Dog — for dig vil det bli endnu værre.

BRUTUS. Collatinus, du skal netop dømme i dag. Thi dette forræderi — det er dit eget barn.

COLLATINUS. Hvad? Du vover at paastaa, at jeg har nogen del i forræderiet?

BRUTUS. Du er dets ophav.

COLLATINUS. Jeg? Nu gaar det for vidt. Pas dig selv!

BRUTUS. Ja, Collatinus, din tunge har avlet afkom. Der kan fødes orme af gyldne ord. Uden dig havde ei kongens sendebud faat bli i Rom. Se nu paa dit værk og speil dig!

COLLATINUS. Og du vil paastaa, at jeg talte for den sag for at forraade Rom?

BRUTUS. Din private mening angaar ikke Rom, men din menings følger.

COLLATINUS. Brutus, vil du lægge sten paa byrden? Forstaar du ei, at jeg selv bittert angrer denne skjæbnesvangre feil. Men hvem kan forudse, at ens gode hensigt kan vrides om til onde følger? Jeg havde tillid til mine landsmænd, jeg trode friheden skulde være dem et skjold mod fristelsen, en gave, tusen gange dyrere end tyraniets guld. Var det da ondt at tænke saa? Hvad vil du jeg skal gjøre? Det er som al min tro paa mennesker har faat et saar i hjertet, og enda, Brutus, vil du si mig haarde ord.

BRUTUS. Vi ses paa Forum (vil gaa).

COLLATINUS. Nei, svar mig, Brutus — sig mig, hvad jeg skal gjøre? Kan jeg mer end være fortvilet? Kunde det udslette denne skjændsel — jeg gav gjerne mit liv.

BRUTUS. Den sag, Collatinus, angaar ikke Rom.

COLLATINUS. Hvad?

BRUTUS. Og den Collatinus, som nu staar her og jamrer over en hoven fod, en smerte i en arm eller en anger i sit hjerte — han angaar heller ikke Rom.

COLLATINUS. Brutus!

BRUTUS. Men der er en anden Collatinus — han som hin dag paa Forum fløi paa sine ord ind i de tusen sind og blev til beslutninger og handlinger — ham er det! Han har udrustet fiendens hær med vort guld, og han anfører nu Toscanerne imod Rom. Han vil leve og fortsætte sit værk, selv om du gaar hen og dør. Indhent ham, skaf ham hid, dræb ham og alt hans afkom, det er ham, som angaar Rom!

COLLATINUS. Ve den, som for dig, Brutus, blotter sine saar. Du drypper kun gift deri, du er ond og frygtelig! Men sig mig tilslut — Kan det være en forbrydelse at ville det gode? Er det forræderi at tro godt om sit folk?

BRUTUS. Sig mig, Collatinus, hvordan gaar det til, at du faar en mening, som du vil skal bli alles eie?

COLLATINUS. Hvordan? Føler man ikke, at noget er ret, og vil man ei fremme det for alle, fordi man føler, det er ret?

BRUTUS. Bærer du dig ligedan ad, naar du skal kjøbe en hest eller en slave?

COLLATINUS. Hvad?

BRUTUS. Undersøger du ikke omhyggeligt hestens eller slavens aabenbare eller skjulte feil?

COLLATINUS. Det gjør vel ogsaa du.

BRUTUS. Eller føler du i dit indre, at hesten eller slaven er feilfri?

COLLATINUS. Hvad er meningen med dette? Her er ei tid til spøg.

BRUTUS. Collatinus, naar man antar en overbevisning, der kan bli skjæbnesvanger for et helt folk, burde man ikke da gaa lige saa grundig til værks, som naar man kjøber en hest eller en slave?

COLLATINUS. Brutus, vil du være lige haard paa dommertribunen idag?

BRUTUS. Det vil tiden vise. Hvad dig angaar, saa befaler jeg dig, naar du har dømt, at flygte fra Rom. Din gode mening, dine taarer, dine gyldne ord har gjort skade nok.

COLLATINUS (ler haanligt). Det befaler du mig! Og du tror, du har magt dertil! Vel! Jeg skal bringe dette ind for folkets domstol. Du skal faa angre de ord, du har sagt idag.

BRUTUS. Collatinus, jeg befaler dig at lade som ingen ting for folket. Du har kun at forsvinde.

COLLATINUS. Og hvad magt har du til at tvinge mig?

BRUTUS. Du har hørt mit ord. Spild ei tiden.

COLLATINUS. Vel! Jeg skal dømme. Men det blir neppe som du vil.

BRUTUS. Vær rolig! Jeg skal sidde ved siden af dig.

(vil gaa.)

COLLATINUS. Nei, et ord endnu, Lucius Brutus. Hvad er din mening? Er jeg blet din slave? Kan du befale over mig! Dit hovmod maa ha gjort dig gal! Vogt dig, Brutus, jeg synes du først kan rense skammen fra dit eget hus.

BRUTUS. Som sagt! Vi ses paa Forum! Farvel, jeg gaar for at spænde sværdet om mig.

(gjør tegn til at gaa).

COLLATINUS. Vel, vi mødes for folkets øine, Lucius Brutus.

(gaar hurtigt).

BRUTUS (blir staaende i tanker).

VIRGILIA (hurtig frem, hun har blomster i haaret og smykker om halsen).

VIRGILIA. Brutus, Brutus, hør!

BRUTUS. Virgilia — jeg har ei tid.

VIRGILIA. Jeg ved det hele! Brutus, hør mig blot et øieblik.

BRUTUS. Skynd dig!

VIRGILIA. Brutus, jeg kender dig og ved, du er ei haard. Men ved du, at vor lille Octavia er meget syg, hun har krampe, saa munden skummer. Jeg er ræd, hun kan dø, og nylig kaldte hun paa dig!

BRUTUS. Hun er i gode hænder. Farvel, Virgilia!

VIRGILIA. Og du vil gaa, som om intet er i veien. Sæt, Brutus, om alle vore barn døde — der er feber i Rom.

BRUTUS. Jeg skal til Forum. Farvel!

VIRGILIA (udbryder). Vent, vent! Jeg ber dig, jeg bønfalder dig, Brutus — vær mild paa dommersædet idag!

BRUTUS. Men hvad er dette?

VIRGILIA. Har du glemt, at den ene er min bror? Skjænker du ikke mig en tanke! Aa, Brutus, jeg ber dig, tænk paa mig og vær mild!

BRUTUS. Virgilia, læg ei sten paa byrden. Vitellius var engang min kamerat, og under mangt et felttog har vi sovet i samme telt. Tror du, det blir let at dømme ham?

VIRGILIA. Tak, jeg forstaar, du vil være mild. Men lad mig be end engang. Vær meget mild!

BRUTUS. Roms love dømmer.

VIRGILIA. Men som konsul staar du jo over loven. Du kan gjøre, hvad du vil.

BRUTUS. Virgilia, jeg har været med at gi loven, skulde jeg da ikke være den første, som opfylder loven?

VIRGILIA. Aa, lov og ret — det lyder saa koldt! Har ei vort hjerte sine egne love, og har de intet værd for dig — du som kan være ømmere end nogen.

BRUTUS. Siger dit hjerte, at jeg skal forraade Rom?

VIRGILIA. Aa, Brutus, der er unge mænd iblandt dem, de er forført, kanske uretfærdig anklaget. Glem ei, Brutus, at de unge mænd har en mor. Brutus, Brutus!

BRUTUS. Naar ret skal øves, Virgilia, da er der altid en mor, som hulker.

VIRGILIA. Aa, Brutus, du mener det ikke. Jeg er vis paa, du er mild idag. Lov mig det. Lad det være et tegn paa, at du endnu elsker mig! Hør mig, Brutus!

BRUTUS. Virgilia, hvorfor har du smykket dig netop nu?

VIRGILIA. Fordi du skulde se paa mig, Brutus, og huske, at du engang var god imod mig. Men vil du nu lukke øret til for mine bønner. Sæt om det nu var vore barn, du skulde dømme, vilde du da glemme, at jeg var deres mor.

BRUTUS. Vore barn! Hvad mener du?

VIRGILIA (ivrig). Intet. Jeg sa kun hvis . . .

BRUTUS. Hvor er Titus og Valerius?

VIRGILIA (med et lidet skrig). Ah! — Aa, de fik lov at gaa en tur i byen. Nævn dem ikke i samme aandedræt som forræderne.

BRUTUS. Godt! Farvel. Man venter paa mig.

VIRGILIA (knæler, omslutter hans knæ). Gaa ikke, Brutus, før du har lovet at være mild.

BRUTUS. Slip mig! Hvad er dog dette. Virgilia, er der noget, du skjuler?

VIRGILIA. Ja, Brutus, du skal vide alt. Hvis du er ubarmhjertig idag, din dødsdom skal ogsaa ramme mig.

BRUTUS. Virgilia — jeg stoler paa din stolthed. Farvel!

(gaar).

VIRGILIA (synker til jorden). Han gaar! Brutus, Brutus! Nei, han gaar med faste skridt. Alle guder — stans ham! Han ved ei, hvad han gaar til!

FEMTE AKT.

Forum. Som i første akt.

En flok borgere kommer.

FØRSTE BORGER. Ha, det skal bli lystigt. Lad os stille os op her, saa vi kan faa se godt.

ANDEN BORGER. Gaa væk! Jeg vil staa her, saa jeg kan se Brutus!

TREDJE BORGER. Det skal bli morro at se de store bli dømt til at miste knappen. Før var det kun fattigfolk, naar de ikke kunde betale skatterne.

FØRSTE BORGER. Aa, de store holder med de store. Du skal se de drejer det hele bort i rævestreger, saa pakket faar løbe sin vei.

ANDEN BORGER. Ja, nu skal vi se, om Brutus har ment det ærligt. Eller kanske han ogsaa synes, at det bare er de fattige, som skal ha straf.

TREDJE BORGER. Men hvad siger I til det,

godtfolk, at hans egne sønner er med! Jo, det er en ungdom nu for tiden.

FØRSTE BORGER. Se, der kommer rebslageren Quintilius. Kom hid du, vi har en høne at plukke med dig.

REBSLAGEREN. Leve friheden! Ned med forræderne!

TREDJE BORGER. Hold du din flab og kom og gjør rede for dig! (Griber fat i ham.) Man siger, du har betalt din gjæld i det sidste, og at du har købt to slaver. Hvor har du saa pludselig faat den rigdom fra? Forklar dig, men hurtigt!

ANDEN BORGER. Det er bedst, du siger sandheden!

FØRSTE BORGER. Og det lidt fort. Har du havt maskepi med forræderne, din skurk, eller har du ikke?

REBSLAGEREN. Slip mig! Hvad vil I? Har I noget bevis? Slip mig, hører I!

FØRSTE BORGER. Han tilstaar! Vi har hans egne ord. Til galgen med ham! Lad os hænge ham i hans eget reb. Lad os afgjøre sagen med det samme. Ha, din skurk! Jasaa, du er blet stor paa det i det sidste — da er det bedst, du faar en liden mindelse. Til galgen! Afsted!

REBSLAGEREN. Jeg er en ærlig mand! Jeg sværger, jeg er ærlig! Leve friheden!

ANDEN BORGER. Ingen udflugter! Kom bare, eller vi hænger dig en gang til.

TREDJE BORGER. Hans kone har chikaneret min kone, fordi vi lever paa løgsuppe. I galgen med ham. Det er klart, han har solgt Rom.

FLERE (slæber afsted med rebslageren). Til galgen! Til galgen. — Han har solgt Rom.

REBSLAGEREN (spræller). Jeg sværger! Det var min kone! Leve friheden!

FØRSTE BORGER. Din kone skal vi siden afgjøre sagen med. Afsted med dig!

(De fører ham tilhøire.)

FØRSTE BORGER (blandt de igjenværende). Der kommer vagten med . . . nei se, se der! Det er dem!

ANDEN BORGER. Og saamæn tror jeg deres hænder er bagbundne! Ho, ho! (danser rundt af henrykkelse.) Vitellius, den blodsuger! Aquilius, som nylig spytted paa os smaafolk! Hænderne paa ryggen! Som gjæs, der skal paa torvet! O venner, dette er en stor dag for Rom!

(Vagten marcherer ind fra venstre, den danner i baggrunden to rader og i midten placeres de sammensvorne.)

VITELLIUS (til Centurionen). Men hvor er dommerne! Eller er det denne haandfuld pøbel, som skal dømme os?

AQUILIUS. Jeg vædder, det hele er en uforskammet spøg! Men vid, du bondetamp, inden

kvæld skal du faa erfare, hvad det koster at bagbinde senatorer.

CENTURIONEN. Jeg handler efter ordre. Forsvare jer kan I for konsulerne! Der kommer en af dem!

TREDJE BORGER. Der er konsul Collatinus!

(Collatinus, fulgt af liktorer, kommer. Centurionen hilser ham taus. Konsulen stanser et øieblik og ser paa de sammensvorne, men vender sig derpaa bort).

VITELLIUS. Konsul Collatinus, min gamle ven, — se her staar jeg bagbunden.

COLLATINUS (gjør en medlidende bevægelse).

VITELLIUS. Er det fordi jeg har kjæmpet for Rom i femti slag?

AQUILIUS. Hvem er skyld i, at Roms venner forhaanes paa denne vis? Er her en sammensværgelse mod friheden, og er vi de første ofre?

COLLATINUS. Lad os haabe, at mistanken mod jer maa vise sig at være ugrundet.

VITELLIUS. Collatinus, tilstaa mig en gunst. Jeg er vant til at befale over legioner, men ei til at staa bagbunden som en slave. Giv befaling til at mine hænder løses! Spot ei mine graa haar!

COLLATINUS (til Centurionen). Gjør som han siger, men pas nøie paa hver især.

(Hænderne løses)

FØRSTE BORGER. Se der! Havde det været en simpel mand!

ANDEN BORGER. Havde Brutus været her. Hvor bliver Lucius Brutus af?

TREDJE BORGER. Man siger, han har lagt sig syg, fordi det gjælder hans egne sønner.

VITELLIUS. Collatinus, min ven, — endnu en bøn, dog ikke for mig selv. Men her er to unge mænd, Bruti sønner. De har en far, der hader og forfølger dem. Vi andre skal nok forsvare os, men hvem skal ta sig af disse barn? Gjør det, ven Collatinus, du er en af de faa, som har et hjerte. Tag dig af de unge mænd imod deres grumme far.

COLLATINUS. Det lover jeg. Og har de sin far imod sig, da er de end mer at ynkes over.

EN STEMME I BAGGRUNDEN. Plads for den ædle Publius Valerius.

PUBLIUS (fulgt af sine folk, hvoriblandt Vindicius). Konsul Collatinus, er Brutus her?

COLLATINUS. Vi venter ham!

PUBLIUS. Det er godt, han ei er kommet. Thi vi faar prøve at skjule, at hans sønner er med.

COLLATINUS. Hvorfor?

PUBLIUS. Collatinus, her meldes, at en fiendtlig hær gaar med stormskridt imod Rom. Det maa være kongen, der fører Toscanerne.

COLLATINUS. Endnu er vel ikke det romer-

ske sværd rustet. Saasnart denne dom er falden, rykker romerne ud til kamp!

PUBLIUS. Men har vi raad til at miste Brutus? Er det ikke ham, som endnu engang kan frelse Rom? Men uklogt var det da at stikke vor høvding en dolk i hjertet, inden han gaar mod fienden!

COLLATINUS. Hvorledes?

PUBLIUS. Brutus ved ei, at hans sønner er med i denne skjændsel. Kan det skjules, til kampen er over, da vil Rom ha, ei blot en Brutus mer, men en hær mer.

COLLATINUS. Ved han intet?

PUBLIUS. Endnu ikke.

COLLATINUS. For Roms skyld — lad os prøve at skjule det, til vi har slaat toscanerhæren. — Centurion, bring Bruti sønner til side. I følge romersk lov har han ret til at dømme dem i sit eget hus.

CENTURIONEN. Som konsulen befaler.

(Gaar og fører Titus og Valerius ud til venstre.)

FØRSTE BORGER. Hørte I det?

ANDEN BORGER. Havde det været en simpel mand.

EN STEMME I BAGGRUNDEN. Plads for den ædle Lucius Brutus!

(Brutus kommer, stanser og ser paa de sammensvorne, gaar derpaa frem og hilser Publius. Mængden fylder snart pladsen.)

PUBLIUS. Lucius Brutus — det er en skjæbnesvanger dag. Først vil vi faa brug for din visdom paa dommersædet, dernæst for dit sværd. Thi forræderiet er blet til en hær, der rykker imod Rom.

BRUTUS. Publius, jeg mærker fiender, som jeg frygter mer end Toscanerne og kongen.

PUBLIUS. Og hvem?

BRUTUS (stryger sig over panden, om lidt). Derom siden. Er byens porte lukket og besætningen fordoblet paa voldene?

PUBLIUS. Det er i orden.

BRUTUS. Og hæren samles?

PUBLIUS. Min legion staar alt under vaaben. Jeg gav midlertidig befalingen til Marius.

BRUTUS. Godt. Men sig mig, Publius, er dette alle de sammensvorne?

PUBLIUS. De er der alle.

BRUTUS. Holder I intet skjult for mig? — Publius, jeg stoler paa dig! Tak, fordi du aldrig sa en usandhed!

PUBLIUS. De fleste tilhører Roms bedste slægter.

BRUTUS. Desto slettere eksempel. Forresten, jeg dømmer ei idag. Collatinus, lad os begynde.

COLLATINUS. Brutus, hør et ord. En dom

blir aldrig retfærdig, naar fiendskabet sidder paa dommersædet. Tillad mig da at være den, hvis sorg er stor nok til at udslette smaalig bitterhed; se her, tag min haand!

BRUTUS. Mit haandtryk er venskab — derfor sparer jeg paa det. Lad os først se din dom.

(Begge bestiger dommertribunen. Liktorerne opstilles rundt tribunen. Nogle senatorer tar plads paa sædet bag konsulerne.)

FØRSTE BORGER. Nu skal vi se.

ANDEN BORGER. Collatinus er bleg om næbbet.

COLLATINUS (reiser sig). Romere, de gode tider afløses brat af onde, og latter blir tidt til graad! I ved, vor frihed var kjøbt med blod og taarer, men endnu mens den laa som spædbarn i vort skjød trues den af lumske mordere. Dømmer nu i denne sag! I ser de mænd, hvem mistanken har stemplet med forrædermærket, men naar vi dømmer, lad ei hevnens skrig overdøve retfærdighedens stemme, og lad os ei glemme, at vi dømmer vore brødre. Vitellius, du er den ældste, træd frem og sig os sandheden!

VITELLIUS (træder frem foran tribunen). Mine ædle herrer konsuler, — og I andre, som har dømmekraft og visdom. Mit forsvar skal bli kort. Jeg siger paa alles vegne: Det er løgn! Ingen af os ved, hvem den hugorm er, hvis gifttand har rammet os uskyldige. Vi er fængslet uden bevis, vi er behandlet som hunde og ei som mænd, der har tjent Rom med hæder. Men vid, er der for-

ræderi, da er anklageren selv den skyldige, og vi er kun ofre for et snedigt forsøg paa at føre retfærdigheden paa vildspor. Leve Roms frihed! Giv os et sværd at bekjæmpe tyrannen med, — anden opreisning forlanger ingen af os.

BRUTUS. Publius, hvor er slaven?

(Vindicius træder frem foran tribunen, ser frygtsomt paa sin herre og knæler.)

COLLATINUS. Hvem tilhører du?

VINDICIUS. Herre, jeg er slave hos Aquilius.

VITELLIUS (haanler). Er dette vor anklager?

AQUILIUS. Mine ædle herrer — jeg forlanger min slave udleveret, da det er min eiendom. Efter romersk lov kan en slave ei vidne mod sin herre.

COLLATINUS (til Brutus). Hvad siger du?

BRUTUS. Jeg tier.

COLLATINUS (til Vindicius). Var du tilstede og hørte, at disse herrer beslutted at myrde konsulerne?

VINDICIUS. Herre, jeg ved ei, om jeg tør...

VITELLIUS. Tillad mig et ord — endnu er aldrig en fri romer dømt paa en slaves ord. Men kanske Roms frihed skal bestaa deri, at en slave forføres til at agere rænkesmed imod sin herre? Ved Jupiter! Det maa være en raadden sag, som bruger saa raadne midler!

AQUILIUS. Jeg forlanger min slave udleveret paa øieblikket.

COLLATINUS (raadvild). Det synes mig, at dette krav er billigt. Er der ei andre vidner?

BRUTUS. Publius — tal!

PUBLIUS. Kun et ord: Vindicius har frelst Rom, skal lønnen være, at han udleveres til sin herres pinsler? Jeg ber jer, romere, — tag ham under eders beskyttelse. Gjør ham til en fri mand!

BRUTUS. Vindicius skal være en fri mand.

MÆNGDEN. Ja, ja! Vi beskytter ham. Lad ham kun si sandheden.

BRUTUS. Tal, Vindicius, du er ei længer slave under nogen.

AQUILIUS. Ha, dette er forræderi!

COLLATINUS. Tal, Vindicius!

VINDICIUS. De drak af kongens blod af gyldne bægre og svor kongen troskab. De knælte ogsaa for en billedstøtte af kongen. Og to af hans sendemænd var tilstede.

COLLATINUS. Har du noget bevis for at du taler sandt?

VINDICIUS. Ved Jupiter, det er sandhed!

VITELLIUS (haanler). Han sværger ved Jupiter!

Vel, lad den skjændsel overgaa Rom, at en slaves ord gjælder mer end ti frie mænds!

BRUTUS. Hvem har bedt Vitellius tale?

VITELLIUS. Tilgiv . . .!

COLLATINUS (til Vindicius). Er du sikker paa, det var disse mænd?

VINDICIUS. Ja, herre. Men der skulde være fler.

BRUTUS (pludselig). Hvad? Var der andre?

PUBLIUS (hurtig). Mine ædle herrer konsuler!

COLLATINUS. Publius — tal!

PUBLIUS. Vindicius, kom hid og stil dig i mit følge. Hvad beviser angaar, da har jeg her en samling dokumenter, som taler tydeligt. Her er breve fra Vitellius til kongen, hvori han ber ham overfalde Rom i nat. Her er en liste over alle, der har modtat guld og hæder af kongen for at myrde friheden. Og her er instrukser for hver især af banden. Jeg fandt det hele i Vitelli hus. Sig, er dette ei bevis?

VITELLIUS. Ha, er Publius blet indbrudstyv! Romere, dette er friheden!

BRUTUS. Publius — lad mig se listen over de skyldige.

PUBLIUS. Tillad mig, Brutus, at læse den høit.

BRUTUS. Vel. Men slaven sa, der var fler end disse, som er her. Jeg ber dig, Publius, læs alle navne.

COLLATINUS. Lad mig se listen. Jeg er sikker paa, de alle er her. Slaven tog feil.

BRUTUS. Nei, læs listen høit.

PUBLIUS (læser). Senatorerne Vitellius og Aquilius . . .

FØRSTE BORGER. Ha, hør der! Senatorer — den er god!

PUBLIUS. Patricierne Camillus og Servius, tre af slægten Antonius, to af Varius, samt Fabius . . . der er ei fler.

COLLATINUS. Nei, der er ei fler.

BRUTUS. Giv mig listen.

PUBLIUS. Konsul Brutus, tror du ei mit ord?

BRUTUS. Giv listen hid!

PUBLIUS. Konsul Brutus, jeg ber dig, lad dommen nu falde i denne sag. Glem ei, at fienden gaar mod Rom!

BRUTUS. Hvorfor vil I nægte mig at se listen? Giv den hid, det er befaling.

COLLATINUS. Jeg har set den, Brutus. Er det ikke nok!

BRUTUS. Publius, jeg blir utaalmodig! Kom hid med listen! Eller skal den hentes med magt?

PUBLIUS (gaar op og gir ham listen, vender saa tilbage og blir staaende bortvendt med bøiet hode. Senatorerne paa tribunen hvisker sammen).

FØRSTE BORGER. Hvad er dette? Se paa Brutus!

ANDEN BORGER. Han blir saa bleg. Han presser munden sammen.

TREDJE BORGER. Han har læst sine sønners navne. Han vidste det ikke før.

BRUTUS (behersker sig). Tak, Publius, det er godt.

(Han bøier sig forover og skjuler et øieblik ansigtet i hænderne.)

FØRSTE BORGER. Se der! Brutus fælder taarer!

ANDEN BORGER. Nei, men han tænker vist paa noget. Tys!

TREDJE BORGER. Hvordan tror du, dette gaar?

COLLATINUS. Vitellius!

VITELLIUS. Hør mig, I konsuler, og I romere, agt vel paa mine ord. Døm os for mord paa vore mødre, for tempelrov, for at ha skjændet guder, for alt som hæsligt er — døm os til pinsler uden ende, men jeg ber jer — skaan de to unge mænd! Skaan Bruti sønner, thi de er uskyldige. Hører du Brutus, lad Titus og Valerius gaa hjem til sin mor, og hvad du end gjør mod os, trøst dig med, at dine sønner er uskyldige.

FABIUS. Ha!

VITELLIUS (vender sig imod ham). Ti!

COLLATINUS. Brutus, du hører de er uskyldige.

BRUTUS (løfter hodet). Hvor er de?

PUBLIUS. Brutus, du har som deres far ret til at dømme dem i dit eget hus.

COLLATINUS. Det er sandt, — det har du.

BRUTUS. Før dem hid!

COLLATINUS (gjør tegn til centurionen, som gaar).

PUBLIUS. I guder! Gid jeg blev fritat for at være tilstede nu!

BRUTUS. (rolig). Collatinus, enhver faar dømme i sin egen sag. Jeg dømmer mine sønner selv.

VITELLIUS. Brutus, jeg sværger, dine sønner er uskyldige!

COLLATINUS. Det er alles mening, Brutus. Hvorfor da trække dem ind i denne sag.

BRUTUS. Men hvorfor staar de da paa denne liste? Vitellius, selv om du er forræder, vær dog ikke feig! Sig sandheden! Hvorfor denne liste? Hvorfor brevene til kongen? — Hvorfor er mine sønners navne med? Og hvordan? — Er det hele blændværk — en drøm — Vitellius, opklar da denne sag, sig, dokumenterne er falske, og jeg vil tro dig!

AQUILIUS (efter en pause). I herrer konsuler, vi er overrumplet, vi forlanger, at sagen udsættes, saa vi kan ordne vort forsvar!

COLLATINUS (raadvild). Det kan synes rimeligt.

PUBLIUS. Konsul Collatinus, forbrydelsen er bevist, og forsvar er unyttigt.

COLLATINUS. Hvad siger konsul Brutus?

(Titus og Valerius føres ind).

BRUTUS (stirrer paa sine sønner, om lidt). Titus og Valerius kom hid!

FØRSTE BORGER. Se, der er de!

ANDEN BORGER. Gaa væk! Jeg vil se!

(Titus og Valerius blir staaende foran tribunen med nedslagne øine. Centurionen staar bag dem.)

COLLATINUS (nikker). Publius!

PUBLIUS. Tillad mig et ord, lad først de andre dømmes, og de to unge mænd tilslut. Thi ungdoms letsind kan ei straffes saa haardt som den forbrydelse, der skyldes modent overlæg.

BRUTUS. Titus og Valerius, kjender I anklagen?

(Titus og Valerius staar med bøiet hode og tier.)

FØRSTE BORGER. De svarer ikke. Se der! Brutus forstaar de er skyldige!

ANDEN BORGER. Gaa til side der! Jeg vil se!

BRUTUS. Hvorledes? I svarer ikke?

(Pause. Valerius skjuler ansigtet i hænderne.)

FØRSTE BORGER (lavt). Det er to stoute unge mænd.

ANDEN BORGER. Det er synd, saa unge de er.

BRUTUS. Valerius — er du uskyldig, da behøver du ei at tildække dit ansigt!

PUBLIUS. Brutus, hør mig!

BRUTUS (uforstyrret). I kan ei ha hørt anklagen. — Publius, læs op den instruks, som er affattet for dem. Lad os høre, hvad den indeholder!

PUBLIUS. Brutus, der er ingen instruks for dem.

BRUTUS. Giv dokumenterne hid!

PUBLIUS. Brutus, er dette ei en unødvendig pine?

BRUTUS. Mine sønner skal gives anledning til forsvar. Hvor er instruksen?

PUBLIUS (finder den frem). Det er Vitellius, som skriver dette. (Læser.) Mine kjære sønner, jeg stoler paa, at I ikvæld vil vise samme mod som sidste nat. Hvad dig, Titus, angaar, da har du at sørge for

vin til vagterne, saa de sover inden midnat, og... (stanser.) Nei, spar mig for at læse dette!

BRUTUS. Mutius Scævola!

MUTIUS (en ung mand, træder frem). Min ædle konsul!

BRUTUS. Du, som stak din haand i ilden foran toscanerkongen, kan du læse et dokument?

MUTIUS. Som konsulen befaler.

(Publius gir ham dokumentet.)

BRUTUS. Læs — og Titus og Valerius, hør efter!

PUBLIUS. Brutus, tilgiv at jeg afbryder. Men det dokument er overflødig. Og jeg spør jer konsuler og romere — saa I nogensinde Publius kjæmpe for en uret? Har jeg ikke udgydt mit blod for lov og ret i Rom? Elsker jeg ikke friheden og forlanger jeg ikke straf for forræderiet? Tror I saa, at jeg vil forsvare en uret nu? Hvad de herrer der angaar, da lad dem dyrt betale sin skjændsel. Men de unge her, to kyllinger, knapt endnu med fjær, som kun har forvildet sig bort fra sin mors vinge — vær ei mod dem en ubarmhjertig høg. Slaa ei barn med økser! Brutus, min ven, jeg ber dig ydmygt, skaan ialfald deres liv. Glem ei, de har en mor, og lad ei svaghed dømmes som ondskab.

COLLATINUS. Jeg mener som Publius. Skaan de unge mænd, Brutus.

VITELLIUS (raaber). Brutus, de er uskyldige! Døm os, men dine sønner er uskyldige!

ANDEN BORGER. Se paa Brutus!

TREDJE BORGER. Gaa til side! Lad mig faa se!

BRUTUS. Mutius, du skulde jo læse. De havde at sørge for vin til vagten om mit hus. Hvad mer?

MUTIUS (læser). Vin til vagten — jo her er det: Og naar saa vagterne er sovnet, list deres vaaben fra dem, og naar alting er blet stille, spil da, Titus, nogle toner paa din fløite som signal til os . . .

BRUTUS. Staar der, at de har lovet at udføre dette?

MUTIUS (leder). Her staar — jo her er det . . .

EN STEMME I BAGGRUNDEN. Plads for den ædle Virgilia!

FØRSTE BORGER. Hvad? En kvinde her?

ANDEN BORGER. Lad mig se! Af veien der foran!

VIRGILIA (baner sig vei, stanser med et ryk). Sig, om der endnu er tid. Titus — Valerius . . . Brutus! Aa, jeg ser. Lovet være alle guder, — der er endnu tid! (Falder paa knæ foran tribunen). Saa hør da, konsuler, hør mig, Brutus! Aldrig saa jeg dig

lægge haand paa nogen svag. Jeg ved, du er ei grusom, rygtet lyver! Du er den bedste husbond og den ømmeste af alle fædre. Vis det nu! Du lærte Rom at føre sværdet! Lær nu Rom at ha et hjerte! Giv mig mine sønner! Vær mild. Jeg ved, du er det, naar din hustru græder blod! Brutus, der er ingen lov, som byder en far at være grum, selv ulven æder ei sine egne unger. Vil du dømme mig til døden, da døm mine sønner! Vil du . . . du vil ikke, du kan ikke, Brutus, Brutus, Brutus!

(Hun hulker.)

FØRSTE BORGER. Se der! Collatinus skjuler sit ansigt i sin kappe.

BRUTUS (kniber et øieblik munden sammen). Mutius, læs videre? Hvordan lyder instruksen for Valerius?

MUTIUS (læser, lidt usikkert). Valerius . . . jo her er det. (læser). Valerius, du er den modigste, og jeg stoler paa dig. Du har at skaffe dig nøglerne til haveporten og til huset. Og naar vægterne er drukne og sover — og din bror har git signalet, il da med at aabne, først porten, derpaa dørene til huset . . .

VIRGILIA (afbryder, reiser sig). Hvad! Det der er løgn! Det gjælder ikke Titus og Valerius. Brutus, sig den mand i hans ansigt, at hans dokument er falskt, lavet af en fiende, som vil os ondt! Titus, Valerius, sig dog, det er løgn. Nei, sig intet, alle kan jo se, I er uskyldige!

Brutus, se paa dine sønner, husker du, da Valerius laa syg og du bar ham paa dine arme nat og dag. Husker du, da du lærte de smaa poder at svømme! Skal de tro, at al din omsorg har været falsk? Kjender du ei deres gode natur saa godt, at du kan værge dem imod en ond beskyldning? Døm de skyldige, men lad vore sønner følge mig hjem! Brutus, sig dog et ord! Løft din haand kun til tegn paa, at du er enig! (om lidt.) Hvad? Du tier? Skal jeg da be endnu mer! Skal jeg græde mine øine ud? Er her ingen, som vil hjælpe mig? Publius — du sa du var vor ven, hvorfor skjuler du dit ansigt? Og I andre? Hjælp mig dog — saasandt I selv har en mor. Er ei Bruti fortjenester saa store, at I vil hjælpe hans hustru, naar det gjælder livet! Knæl med mig! Hjælp mig at røre hans hjerte! Knæl I romere og bed med mig!

(Flere knæle uvilkaarligt).

FØRSTE BORGER. Naade, Lucius Brutus!

ANDEN BORGER. Naade, naade!

FLERE. Naade, Brutus!

VITELLIUS (raaber i sterk bevægelse). Vi er skyldige alle som staar her! Og jeg har ogsaa skylden for dine sønner, Brutus. Jeg har forført dem. Jeg har forført dem.

VIRGILIA. Hører du, hører du, Brutus.

FØRSTE BORGER. Ha, de tilstaar!

BRUTUS. Mutius, læs videre! Spring over,

hvad de skulde foreta imod sin far. Læs, hvad der angaar Rom. Har de modtat guld af kongen?

(De, som havde knælet, staar op.)

MUTIUS (søger, læser med skjælvende stemme). Lad se . . . jo her er det: Husk, at kongens guld og hæder venter eder, og at . . .

VIRGILIA. Ti, ti, det er løgn, det er løgn!

BRUTUS (til en liktor). Før hende bort. I værner ei om rettens fred.

(Liktoren tar fat i Virgilia for at føre hende bort, men hun river sig løs.)

VIRGILIA (fra sig selv). Rør mig ikke! Brutus, ser du, at man forhaaner mig, og du tar mig ei i forsvar! Har du glemt, at jeg er din hustru! Hvad? Vil du udlevere mig til pøbelen? Du vil føre mig bort som en forbryder og siden dræbe dine sønner! Har du mistet din forstand? Aa, jeg ser det nu, du har løiet, da du sa mig ømme ord. Du er en fremmed! Dit ansigt er jo af sten! — Se der, I romere, han pønser paa noget grusomt! Hjælp mig dog! Riv mine sønner ud af hans klør, han er en tiger! Aa, styrt ham ned fra dommersædet, tag magten fra ham, riv hans konsultoga af! Tusen gange heller en tyran end en blodtørstig ulv, som dræber sit eget afkom! Styrt ham! Gjør oprør! Riv ham ned! Hjælp mig, o romere, hjælp mig, hjælp mig!

FØRSTE BORGER. Faa se! Faa se!

ANDEN BORGER. Se — Brutus, hans hænder skjælver!

(Man knurrer i mængden og trænger sig frem.)

FLERE. Giv dine sønner fri!

BRUTUS (rolig). Mutius, der stod, at kongens guld vinked dem. Men staar der intet om, at de har modtat guld?

MUTIUS (leder i dokumentet). Jo, her! Skulde nogen af vægterne afslaa vinen, brug da det guld, I fik i nat. Kongen vil gi . . .

BRUTUS (afbryder). Staar der noget om deres ed til kongen?

MUTIUS (søger). Jo, det ender —: husk, at den dyre ed, I svor ved kongens blod, den kræver, at I lyder denne ordre. Husk i morgen er I senatorer, og at . . .

BRUTUS (afbryder). Det er nok!

VITELLIUS (raaber). Det hele er min skyld! Det er min skyld.

VIRGILIA (tonløst, som forstenet). Hvad? Hvorfor hjælper I ikke? Se, han sidder der endnu! Om et øieblik er det for sent! Hjælp mig — aa hjælp mig!

PUBLIUS. For sidste gang, Brutus. Glem ei, at en streng dom kan bli en farlig sag. Folket vil ha en mening. Hvad vil du gjøre?

BRUTUS (om lidt, frem). Rom har ingen særskilt lov for Bruti sønner.

VIRGILIA (slaar hænderne om hodet). O, I guder!

BRUTUS. Titus og Valerius — sig noget til eders forsvar.

(Pause. Sønnerne knæler.)

FØRSTE BORGER. Se der! De ber for sit liv!

ANDEN BORGER. Gaa til side! Jeg vil se!

BRUTUS. Titus, min søn! Valerius — hvorfor . . . hvorfor har I . . .? —

(Overmandes et øieblik af sin bevægelse, men løfter atter hodet.)

VIRGILIA (holder sig for ørerne). I guder! Nu falder dommen!

BRUTUS (tonløs, stirrer paa dem). Titus, Valerius — farvel! (løfter haanden.) Liktorer, gjør eders pligt!

EN LIKTOR (ser spørgende paa Brutus).

BRUTUS (gjør en bekræftende Bevægelse).

(Liktorer griber Titus og Valerius og fører dem ud.)

FØRSTE BORGER. Se — Virgilia besvimer!

(Man bærer hende bort.)

BRUTUS (sidder en stund og stirrer frem, endelig). Romere — nu har jeg sagt mit ord i denne sag.

Tillad mig da at gaa. Dømmer de andre som I selv synes!

(Reiser sig og gaar langsomt ned af tribunen og ud. Man viger sky til side for ham.)

PUBLIUS (om lidt). Konsul Collatinus — gjør pinen kort. Lad dommen falde over de øvrige! De har selv tilstaaet.

COLLATINUS. Jeg henskyder min dom under folket og foreslaar landsforvisning.

PUBLIUS. Collatinus, jeg anklager dig for at være mild mod forbrydelsen, men ubarmhjertig imod retten! Vi saa, hvor Brutus elskede friheden mer end sit eget kjød og blod — vil I lade ham i stikken og skaane hovedmændene! Romere, følg Bruti fodspor!

COLLATINUS. Dømmer da, romere, den som vil landsforvisning han sige ja.

(Pause.)

FØRSTE BORGER (truer med næven). Døm som Brutus!

FLERE. Døm som Brutus!

COLLATINUS. Forlanger I dødsstraf — vel — sig ja!

MÆNGDEN. Ja!

COLLATINUS. Det være dom! Liktorer, lad dommen fuldbyrdes.

(Liktorerne og vagten fører de anklagede ud).

PUBLIUS. End et ord. Lad folket vide, at enhver maa holde sig beredt til at forsvare Rom!

COLLATINUS. Hvor er Brutus?

MUTIUS. Konsul Brutus sidder alene paa trappen foran templet.

COLLATINUS. Hent ham.

(Mutius ud.)

PUBLIUS. Collatinus, vil du nu føre hæren?

COLLATINUS (stiger ned af tribunen). Nei, Publius. Tillad mig at si dig farvel!

PUBLIUS. Hvad?

COLLATINUS. Det er ei sagt, at vi ses mer. Farvel!

PUBLIUS. Men hvad er dette?

COLLATINUS. Farvel, farvel! (Gaar hurtigt.)

EN STEMME i BAGGRUNDEN. Plads for Lucius Brutus!

(Brutus træder ind, langsomt og med bøiet hode, han stanser og ser spørgende paa Publius.)

PUBLIUS. Tilgiv, Brutus, men den haarde nødvendighed tvinger os til at plage dig med spørgsmaal.

BRUTUS (tier, ser fjernt frem for sig).

PUBLIUS. Vi venter ei, du efter dette skal rykke ud i kamp! Sig os, hvem du udnævner til hærens øverste?

BRUTUS (om lidt, tonløst). Alle unge mænd har en far.

PUBLIUS (bøier hodet, tier)

MUTIUS (frem). Konsul Brutus, her er et bud fra . . .

BRUTUS (ser spørgende paa ham.)

MUTIUS. Den ædle Virgilia — tilgiv —

BRUTUS. Sig frem!

MUTIUS. Hun har søgt døden ved en dolk, og hendes terner staar om hendes leie.

BRUTUS (synker sammen, skjuler hodet i hænderne).

FØRSTE BORGER. Se, Brutus!

ANDEN BORGER. Han orker ikke mer!

TREDJE BORGER. Jeg tror, han fælder taarer.

BRUTUS (ser frem, til Mutius). Og floden? Har den ei skyllet bort mit hus?

MUTIUS (ser paa Publius, tier).

EN SOLDAT (ind). I ædle herrer.

PUBLIUS. Melding?

SOLDATEN. Vi ser støvskyer reise sig langt ude paa sletten. Det er fiendens hær, som nærmer sig.

PUBLIUS. Godt. Meld, at vi kommer.

BRUTUS (løfter hodet). Hør Publius — kan en mand være stærkere end sin egen skjæbne?

PUBLIUS. Nei, Brutus! Den mand er endnu ikke født. Men tillad mig at gaa, pligten kalder.

BRUTUS. Siger du, man ser fiendens hær?

PUBLIUS. Saa lyder meldingen.

BRUTUS (retter sig langsomt, griber efter sværdet, gaar rank og hurtig op paa tribunen og vender sig mod folket). Romere — til vaaben! Og vid, mit sværd skal falde lige tungt idag som ellers.

PUBLIUS (raaber). Romere, Brutus vil føre os ogsaa nu!

BRUTUS (strækker sværdet op). Saalænge vi hævder retten i Rom, saa længe har vi et Rom at forsvare.

(Gaar. Mængden jubler og følger ham.)

GYLDENDALSKE BOGHANDEL, NORDISK FORLAG

JOHAN BOJER

EN PILGRIMSGANG

FORTÆLLING

3 Kr.; indb. 4 Kr. 50 Øre

Den er et kunstværk, fordi den er rig i sit indhold, samtidig med at den er fortræffelig skrevet. Man behøver kun at læse de første kapitler for at erfare, hvorledes det er en kunstner, som her øver sit værk.

Dr. Poul Levin i *Politiken.*

Det er atter en moders tragedie, som har inspireret forfatteren til en af de gediegneste menneskeskildringer i moderne norsk literatur. —

Nils Kjær i *Verdens Gang.*

Romanen ligner et vakkert lyrisk digt deri, at intet referat kan gi noget begreb om kraften og skjønheden i den.

David Sprengel i *Svenska Dagbladet.*

Johan Bojer er blandt det yngre Norges mest fremstaaende forfattere, og hans „Pilgrimsgang“ viser ham som en kunstner af rang, baade i sit valg af emne og i dets udførelse.

Prof. Karl Warburg
i *Göteborgs Handels og Sjöfarts Tid.*

GYLDENDALSKE BOGHANDEL, NORDISK FORLAG

JOHAN BOJER

TROENS MAGT

ROMAN

4 Kr. 25 Øre; indb. 5 Kr. 75 Øre

. . . Læseren slipper ikke digterens ord, saa længe der er en linje tilbage. — —

Det skulde gaa underlig til, om en bog som „Troens Magt“, der er saa helstøbt og sterk, ikke skulle bli en af de bøger, der blir staaende i nordisk literatur.

Dr. Levin i *Politiken.*

Den er i sin dybe psykologi og i formens klarhed og kraft et tegn paa, at dens forfatter er bestemt til at inta den høieste plads.

Herman Bang i „*Kjøbenhavn*“.

Jeg ved ikke paa mange aar at ha læst en roman, der har soknet saa dybt i den menneskelige elendigheds hav.

Ø. R. F. i *Aftenposten*, Kristiania.

Sjelden læser man en mere spændende bog, sjelden en stilrenere.

Svenska Dagbladet.

Jeg ved ikke paa mange aar at ha læst en roman, der har været saa klart opbygget og saa sikkert gjennemført.

Andreas Jynge i *Morgenbladet.*